

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy

BARBORA TEICHMANNOVÁ

Studijní obor: Sociální pedagogika

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. MILENA ÖBRINK HOBZOVÁ

Téma: TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ IMIGRANTŮ

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně za použití uvedené literatury a dalších odborných internetových zdrojů.

V Olomouci dne 16. 4. 2014

Barbora Teichmannová

Ráda bych poděkovala Mgr. Mileně Öbrink Hobzové za odborné vedení mé bakalářské práce, za její ochotu, vstřícnost, cenné rady, připomínky a podněty, děkuji za její trpělivost.

Dále bych ráda poděkovala všem respondentům a jejich rodičům za účast na tomto výzkumu.

Obsah

ÚVOD.....	5
1 VYSVĚTLENÍ POJMŮ	6
2 MIGRACE A INTEGRACE.....	8
2.1 CHARAKTERISTIKA MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	8
2.2 CHARAKTERISTIKA INTEGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	10
3 VIETNAMCI V ČESKÉ REPUBLICE.....	17
3.1 HISTORIE VIETNAMSKÉHO OBYVATELSTVA NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	17
3.2 KULTURNÍ SPECIFIKA VIETNAMCŮ	18
4 VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ CIZINCŮ	21
4.1 PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE	21
4.2 VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ VIETNAMCŮ.....	22
5 VOLNÝ ČAS.....	24
5.1 FUNKCE VOLNÉHO ČASU.....	25
5.2 VOLNÝ ČAS CIZINCŮ.....	26
6 PRAKTICKÁ ČÁST	27
6.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	27
6.2 VÝZKUMNÝ CÍL.....	27
6.3 METODOLOGIE.....	27
6.4 PŘEDMĚT VÝZKUMU.....	28
6.5 METODA SBĚRU DAT.....	29
6.6 VÝBĚR VZORKU DO VÝZKUMU	30
6.7 ETICKÝ ROZMĚR VÝZKUMU	30
6.8 METODA ZPRACOVÁNÍ KVALITATIVNÍCH DAT A JEJICH PŘÍPRAVA PRO ANALÝZU	31
6.9 METODA ANALÝZY DAT A JEJICH INTERPRETACE	31
7 PŘÍPADOVÁ STUDIE	32
7.1 BYDLIŠTĚ RESPONDENTŮ.....	33
7.2 KONÍČKY, ZÁLIBY, VOLNÝ ČAS.....	35
7.3 AKTIVITY PODPOROVANÉ RODIČI	38
7.4 VOLNÝ ČAS S KAMARÁDY	40
7.5 SHRNUÍ PŘÍPADOVÉ STUDIE.....	41
ZÁVĚR.....	43
POUŽITÁ LITERATURA	44
PŘÍLOHY	49

ÚVOD

Výběr vhodných volnočasových aktivit hraje významnou roli nejen při utváření osobnosti. Pro cizince může mít trávení volného času s majoritou významný vliv na jejich integraci do nového prostředí, na utváření přátelských vztahů a v neposlední řadě také lepší osvojení si jazyka. Integrace je důležitá také pro snadnější orientaci cizinců v českém prostředí. Mladí Vietnamci, kteří se již v České republice narodili, se dovedou lépe integrovat než ti, kteří sem přišli z Vietnamu. Je to dáno tím, že tyto děti umí česky lépe než vietnamsky, chodí do mateřských škol a mají tady své kamarády „odjakživa“. V porovnání s výše zmíněnou skupinou jsou Vietnamci, kteří se sem přistěhovali v průběhu svého života, český jazyk se musí učit a kamarády si musí najít sami. Zde je jasně viditelný rozdíl mezi mladými cizinci v souvislosti s problémy při jejich integraci do českého prostředí.

Každý člověk je jedinečná osobnost, která má právo si vybrat své volnočasové aktivity, na základě svého uvážení. Podle našeho názoru by i dítě mělo mít možnost výběru vhodného, ať už aktivního či pasivního, trávení volného času. Vzhledem k tomu, že volný čas může hrát roli při integraci cizinců, vybrali jsme si volný čas dětí Vietnamců v Přerově.

Cílem této bakalářské práce je na pozadí života vietnamského etnika v České republice jako specifické skupině cizinců pochopit, jakým způsobem tráví volný čas vietnamské děti. Práce je rozdělena do dvou částí. První, která je věnována teorii, je rozdělena do pěti kapitol, ve kterých bude nezbytné uvést nejen objasňující pojmy, migraci a integraci Vietnamců do české společnosti, ale i historii příchodu vietnamského obyvatelstva na území České republiky, kulturní specifika Vietnamců, vzdělávání dětí těchto přistěhovalců a v neposlední řadě také jejich volný čas.

Druhý oddíl bakalářské práce bude věnován praktické části, která má dvě kapitoly. Budeme je analyzovat pomocí případové studie sociální skupiny. Výzkumným cílem bude nejen zjistit, jakým způsobem tráví volný čas vietnamské děti, ale i porozumět a interpretovat možnosti jejich volnočasových aktivit ve vztahu k integraci vietnamské komunity v českém prostředí. Dále také pochopit, k jakým aktivitám vedou vietnamští rodiče své děti a zda mají volný čas zaměřený podobně jako děti české národnosti.

1 VYSVĚTLENÍ POJMŮ

Abychom mohli porozumět volnému času dětí cizinců, je nezbytné se orientovat v určitých pojmech, kterých se tato problematika týká. Mnozí lidé, nebo média, používají pojmy, kterým ne všichni rozumí. Proto bychom v úvodu této práce chtěli objasnit všechny termíny, které budeme používat.

Prvním, a jedním z nejdůležitějších pojmů, je cizinec, což je osoba, která podle české legislativy nemá české státní občanství a žije buď krátkodobě, nebo dlouhodobě na území České republiky. V některých oblastech života ve společnosti mají cizinci, oproti občanům České republiky, odlišné právní postavení, což se týká zejména přiznání některých politických práv, např. voleb, členství v politické straně a výkonu funkce prezidenta republiky, soudce nebo poslance. Cizinci také nemohou vykonávat povolání jako je policista, voják, matrikář apod.¹ Podle Ministerstva vnitra České republiky je *cizinec každá fyzická osoba, která není občanem České republiky. Pro účely zákona o pobytu cizinců se cizincem rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.*²

Ministerstvo vnitra popisuje imigranta jako cizince, který do jiné země přichází za účelem dlouhodobého pobytu.³

V kontextu problematiky cizinců je dobré rovněž vysvětlit termíny etnikum a národ. Etnikum tvoří lidé, kteří mají společný jazyk, rasový původ a kulturu. Tento výraz pochází z řečtiny, kde znamenal rasu nebo kmen. Každé etnikum se vyznačuje svou etnicitou, což jsou jazykové, kulturní, rasové a historické faktory. Znakem etnika a etnicity je teritorium a jazyk. Někdy je ztotožňován pojem etnikum s pojmem národ a je tedy nutné vysvětlit i tento pojem.⁴

Národ by se dal také vymezit jako skupina lidí se společným jazykem, kulturou a místem pobytu, ale přesněji tento pojem znamená politické a kulturní společenství, které

---

¹ Srov. BUDILOVÁ, L. - HIRT, T. a kol. *Policista v multikulturním prostředí: Informační manuál pro Policii ČR*. 2005, s. 9.

² Ministerstvo vnitra České republiky. *Terminologický slovník*. [online]. 2010, [cit. 2013-09-19].

³ Ministerstvo vnitra České republiky rozlišuje také azylanta, což je cizinec, kterému byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu po dobu platnosti rozhodnutí o azylu.

Srov. Ministerstvo vnitra České republiky. *Terminologický slovník*. [online]. 2010, [cit. 2013-09-19].

⁴ PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova: teorie-praxe-výzkum*. 2001, s. 17.

utváří společné území a dějiny. S pojmem národ velmi úzce souvisí pojem národnost, což znamená příslušnost k danému národu.⁵ Pojem národnostní menšina nese mnohdy označení i jako etnická menšina nebo jazyková menšina. Pojem národnostní menšina lze použít pro všechna etnická společenství. Jsou to občané, kteří žijí na území České republiky, ale odlišují se od majority společným jazykem, etnickým původem, tradicemi a kulturou. Příslušník národnostní menšiny se může hlásit i k jiné než české národnosti.⁶

Pojem kultura je další termín, který podle Průchy zahrnuje nejen symboly, zvyklosti, jazyk a komunikaci, hodnoty a předávané zkušenosti z generace na generaci, ale také výsledky materiální lidské činnosti, jako je obydlí, dopravní systémy, oděvy, průmysl, aj. Souhrnně se dá kultura definovat jako systém hodnot, norem a významů, kterými se řídí členové společnosti a které předávají dalším generacím. K tomuto pojmu se váže další důležitý výraz, jímž je akulturace, což je proces, ve kterém dochází ke změnám v důsledku kontaktu dvou či více kultur. Stejnou důležitost nese termín asimilace. Je to postupné zařazování etnika a jeho kultury do kultury jiné. Důsledkem je ztrácení znaků původní kultury, které jsou nahrazeny znaky přejímané kultury.⁷

---

⁵ PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova: teorie-praxe-výzkum*. 2001, s. 20.

⁶ PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova: teorie-praxe-výzkum*. 2001, s. 20

⁷ PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova: teorie-praxe-výzkum*. 2001, s. 31

2 MIGRACE A INTEGRACE

V návaznosti na první kapitoly je nutné zmínit i problematiku migrace a integrace. V úvodu této kapitoly se budeme věnovat migraci cizinců do České republiky. Vysvětlíme pojem migrace, příčiny a důvody migrace a dále uvedeme statistiky cizinců od roku 1989. Druhá část zmíněné kapitoly bude zaměřena na integraci cizinců, vymezení pobytu cizinců a integrační opatření v České republice.

2.1 CHARAKTERISTIKA MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

Pojem migrace znamená pohyb lidí a jejich pobyt na území cizího státu v délce minimálně tří měsíců. Termínem nelegální migrace se rozumí nedovolené opuštění státu, jehož je člověk občanem, nelegální vstup osob na území cizího státu a porušení zákonem předepsaných podmínek pro pobyt cizinců.⁸ Migrace se dá rozdělit na migraci dobrovolnou a vynucenou. Dobrovolná migrace se týká případů opuštění své vlasti za účelem studia, zaměstnání, sjednocení rodiny, či z jiných osobních důvodů. Migrace vynucená je snaha vyhnout se ozbrojeným konfliktům, pronásledování, přírodním či jiným katastrofám, represi, nebo jiným situacím, které by mohly ohrozit svobodu, život nebo živobytí jedinců.⁹

V současném světě lze příčiny migrace spatřovat v síle ekonomik jednotlivých zemí, v rozdílech v bohatství mezi světadíly, v životní úrovni obyvatel a v úrovni ekonomického rozvoje. Při sledování migrace musíme myslet nejen na jevy, které migraci vyvolávají, ale i na faktory, jež migraci napomáhají nebo jí umožňují. Týká se to zejména odstraňování bariér volného pohybu osob mezi státy a lepší dopravní propojenosti mezi zeměmi.¹⁰

V České republice, mezi lety 1948 – 1989, komunistický režim omezoval volný pohyb lidí přes mezinárodní hranice, tudíž migrační toky do země zahrnovaly jen občany z ostatních komunistických zemí. Jednalo se zejména o občany z Vietnamu, Mongolska, Polska, Angoly a Maďarska. Tito lidé přijížděli do České republiky zejména kvůli vzdělání

---

⁸ Srov. DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů. Česko v evropském kontextu*. 2008, s. 22.

⁹ Srov. BUDILOVÁ, L. – HIRT, T. a kol. *Policista v multikulturním prostředí: Informační manuál pro Policii ČR*. 2005, s. 48.

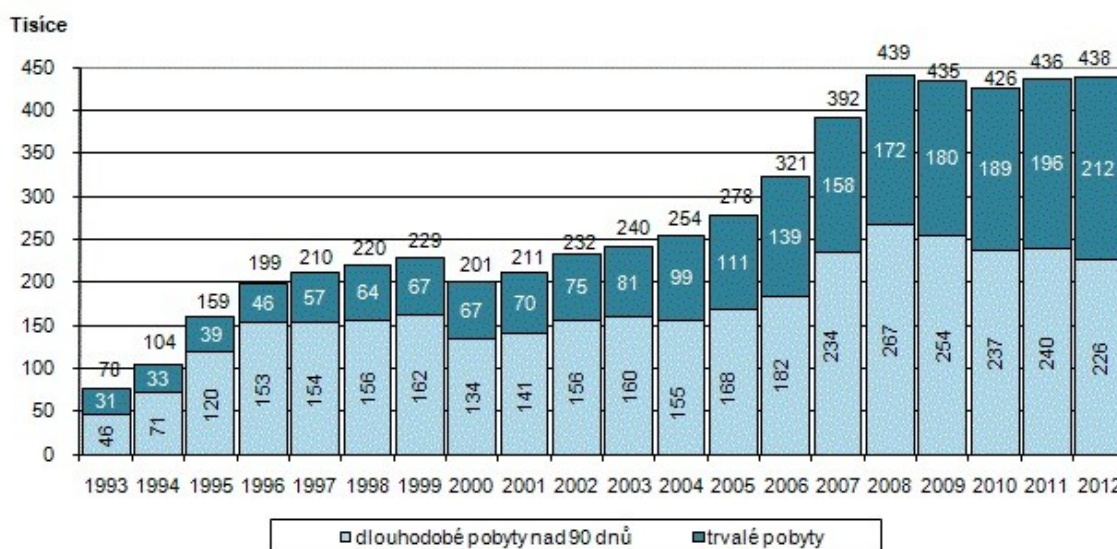
¹⁰ Srov. BUDILOVÁ, L. - HIRT, T. a kol. *Policista v multikulturním prostředí: Informační manuál pro Policii ČR*. 2005, s. 48.

a práci, a to především v 70. letech. V 80. letech bylo v Česku zhruba 60 000 cizinců. Situace se začala výrazně měnit po listopadové revoluci v roce 1989. Od této doby počet cizinců začal výrazně stoupat, neboť se z České republiky stala imigrační i tranzitní země.¹¹ Od roku 1993 do roku 1999 vzrostl počet cizinců na 229 000. Následující dva roky, tedy v roce 2000 a 2001 počet cizinců v České republice mírně klesl, zhruba o 30 000, protože vstoupil v platnost zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky.¹² Nicméně od roku 2002 počty cizinců opět stoupají.¹³

Česká republika se stala v posledních letech pro cizince cílovou zemí, do které migrují za obchodem a prací. V roce 1993 bylo na českém území asi 80 000 cizinců s různými formami pobytu, ale roku 2008 bylo hlášeno na území České republiky zhruba 430 000 cizinců. Tímto nárůstem je zvyšující se migrace jasně patrná. Mezi vnitrostátní aktivity v oblasti migrace patří podpora legální migrace, která má tu nelegální minimalizovat.¹⁴

Tabulka 1. Vývoj počtu cizinců v ČR od roku 1993 do 2012.¹⁵

¹¹ Srov. DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů. Česko v evropském kontextu*. 2008, s. 57-58.

¹² Srov. Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 2013, [cit. 2013-11-22].

¹³ Srov. Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců*. [online]. 2012, [cit. 2013-11-22].

¹⁴ Srov. Ministerstvo vnitra České republiky. *Migrace*. [online]. 2010, [cit. 2013-08-15].

¹⁵ Srov. Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců*. [online]. 2012, [cit. 2013-11-22].

Cizinci migrují nejčastěji z důvodů ekonomických, nebo v některých případech také politických. V dnešní celosvětové ekonomické krizi není divu, že lidé odcházejí za prací i do velmi vzdálených zemí. V dnešní době žije mimo svou rodnou zemi okolo sta až dvou set milionů cizinců a rozmístění migrantů je velmi nerovnoměrné. Jedna třetina světové populace migrantů žije v nejbohatších zemích, jako je USA, Velká Británie, Francie, Japonsko, Německo aj. Zhruba dvacet milionů migrantů se na konci 90. let 20. století nacházelo v zemích západní Evropy. Ročně přibývá zhruba dva až čtyři miliony migrantů, což značí velkou dynamiku růstu této populace.¹⁶

Většinu migrantů tvoří ekonomicky a pracovně aktivní lidé, kteří přicházejí na nové území nejen za prací a studiem, ale i z důvodů politických, ekonomických, v důsledku přírodních či jiných katastrof nebo kvůli pronásledování. Jde tedy jak o migraci dobrovolnou, tak vynucenou.¹⁷

Podle Českého statistického úřadu v České republice dochází v posledních dvou až třech letech ke stagnaci příchozích legálně pobývajících cizinců na území České republiky, a to z důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na trhu práce. Tento pokles se týká převážně cizinců pobývajících krátkodobě na území České republiky¹⁸, naopak cizinců, kteří mají trvalý nebo dlouhodobý pobyt, bylo na konci roku 2012 zhruba 438 000.¹⁹ V České republice tvoří početně nejvýznamnější skupiny migrantů ze třetích zemí Ukrajinci, jejichž počet je kolem 120 000 osob, dále Vietnamci, kterých je o padesát procent méně než Ukrajinců a Rusové, jejichž počet činí asi 30 000.²⁰

2.2 CHARAKTERISTIKA INTEGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

Integrace podle Drbohlava znamená sjednocení migrantů s místním obyvatelstvem do jedné společnosti. Tohoto procesu se zúčastňují obě strany, tedy jak migranti, tak místní obyvatelstvo a výsledkem je to, že migranti v nové zemi, tedy ve své nové společnosti zastávají podobné místo, jako příslušníci majoritní společnosti.²¹ Proces integrace probíhá v několika sférách, jejíž první částí je strukturální integrace, která popisuje práva a

---

¹⁶ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 2001, s. 18.

¹⁷ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 2001, s. 19.

¹⁸ Srov. Vláda České republiky. *Koncepce integrace cizinců*. [online]. 2012, [cit. 2013-09-12].

¹⁹ Srov. Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců*. [online]. 2012, [cit. 2013-09-12].

²⁰ Srov. Vláda České republiky. *Koncepce integrace cizinců*. [online]. 2012, [cit. 2013-09-12].

²¹ Srov. DRBOHLAV, D. et. al. *Migrace a (i)migranti v Česku*. 2010, s. 91-92.

postavení v daném státě, vzdělávací systém, trh práce, získání státního občanství a možnosti bydlení. Druhou sférou integrace je sféra kulturní, která zahrnuje procesy kulturních změn a změny postojů jedinců. Třetí dimenzí je interaktivní sféra integrace, což je oblast začleňování přes partnerské nebo přátelské vztahy, ale i členství v různých organizacích. Identifikační sféra integrace zahrnuje subjektivní pocity a identifikaci s majoritní společností.²²

Mezi klíčové mechanismy integrace patří zaměstnání. Míra nezaměstnanosti se u cizinců dokládá velmi složitě, neboť občané, kteří nemají trvalý pobyt a občané třetích zemí, nemohou být oficiálně nezaměstnaní. Když cizinci ztratí zaměstnání, musí změnit svůj účel pobytu v České republice a tím získat nové povolení ke svému pobytu. Špatnou podmínkou pro integraci cizinců je skutečnost, že pracují na hůře placených místech, hlavně ve stavebnictví nebo v obchodě, což sebou nese také nízký společenský status.²³

V Koncepci integrace cizinců, která se vydává každý rok, jsou uvedena opatření, která mají integraci cizinců do majoritní společnosti v České republice podpořit. Jedná se o znalost českého jazyka, dále ekonomickou soběstačnost cizince a orientaci cizince ve společnosti a v neposlední řadě také vzájemné vztahy cizinců s majoritou.²⁴

Integrace do nového prostředí je velmi složitý, do života lidí zasahující životní akt. Není podstatné, jestli se imigrace a následná integrace vztahuje na vietnamskou komunitu, nebo na všechny cizince vůbec. Změna prostředí hluboce zasáhne každého člověka. Cizinci v tomto případě prožívají hluboký stres, který se dá přirovnat k rozvodu, nebo k velkému osobnímu zadlužení. S novým prostředím, kulturou i společností mohou přicházet kromě již zmíněného stresu také problémy sociální nebo psychické, které se projevují jak v životě osobním, tak v práci či škole. Mnozí cizinci do jiné země přicházejí nedobrovolně, bez finančních prostředků i osobních kontaktů.²⁵

Cílem integrace cizinců do společnosti je oboustranně uspokojivé a nekonfliktní soužití s majoritou, vzájemné porozumění i poznání a umožnění cizincům, aby žili

---

²² Srov. BOSSWICK, W., HUSBAND, CH. *Comparative European Research in Migration, Diversity and Identities*. University of Deusto: Bilbao, 2005. s. 99-100.

²³ Srov. DRBOHLAV, D. et. al. *Migrace a (i)migranti v Česku*. 2010, s. 93-94.

²⁴ Srov. Ministerstvo vnitra České republiky. *Integrace*. [online]. 2013, [cit. 2013-08-19].

²⁵ Srov. PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova: teorie-praxe-výzkum*. 2001, s. 157.

důstojný život po dobu pobytu v České republice. K dalším cílům patří předcházení sociálnímu vyloučení, vzniku uzavřených skupin a společenské izolaci.²⁶

2.2.1 VYMEZENÍ POBYTU CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

Vízum, které potřebuje cizinec k přechodnému pobytu na území České republiky, uděluje zastupitelský úřad na jeho žádost. V ojedinělých případech, jako je nařízení vlády nebo zvláštní případ stanovený zákonem, může cizinec pobývat na území krátkodobě i bez víza. Existuje několik druhů víz pro přechodný pobyt, které jsou dány zákonem. V prvním případě se jedná o krátkodobé vízum do devadesáti dnů. Je uděleno na žádost cizince zastupitelským úřadem a je buď jednorázové, nebo vícenásobné. Jednorázové vízum umožňuje jeden nepřerušovaný pobyt na území České republiky a vícenásobné více pobytů na území České republiky. Délka pobytu v jiné zemi nesmí překročit uvedenou dobu, čili devadesát dnů, přičemž doba platnosti je sto osmdesát dnů. Česká republika má s některými zeměmi uzavřenou dohodu o bezvízovém styku. Druhým typem je vízum dlouhodobé, které uděluje policie na více než devadesát dnů. Toto vízum vydává zastupitelský úřad, který také uvede účel pobytu cizince. Doba platnosti tohoto víza může trvat nejdéle jeden rok.²⁷

Povolení k trvalému pobytu se vydává na patnáct let. *Povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území je vydáváno v souladu s mezinárodními dokumenty o lidských právech zejména za účelem sloučení rodiny, jestliže manžel, příbuzný v pokolení přímém nebo sourozenec cizince má trvalý pobyt na území ČR a je občanem ČR anebo azylantem.*²⁸ Občanům z tzv. třetích zemí se povolení k trvalému pobytu vydává po pěti letech nepřetržitého pobytu na území České republiky.²⁹

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu může podat cizinec, který má na území České republiky vízum nad devadesát dnů, dále hodlá na témže území pobývat více než půl roku a má-li stejný účel pobytu.³⁰

Pro udělení krátkodobého víza musí být v cestovním dokladu vyznačeno vízum a tento doklad musí být platný pro všechny státy Evropské unie a musí splňovat podmínky

²⁶ Srov. Vláda ČR. *Koncepce integrace cizinců*. [online]. 2012, [cit. 2013-10-04].

²⁷ Srov. SRB, J., BARTOŇKOVÁ, M. A kol. *Cizinci v České republice*. 2008.

²⁸ SRB, J., BARTOŇKOVÁ, M. A kol. *Cizinci v České republice*. 2008.

²⁹ Srov. Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky.

³⁰ Srov. Ministerstvo vnitra České republiky. *Dlouhodobý pobyt*. [online]. 2010, [cit. 2013-11-24].

Vízového kodexu. Žádost o krátkodobé vízum je nutné podat tři měsíce před odjezdem do jiné země, nejpozději však patnáct dnů před odjezdem. O žádosti se rozhodne do patnácti dnů od jejího podání.³¹

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky, je rozhodujícím správním orgánem ve věci udělení mezinárodní ochrany. Proti tomuto rozhodnutí mohou cizinci podat žalobu ke krajskému soudu. Jestliže i krajský soud žádost zamítne, lze podat kasační stížnost Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.³²

Pro azylanty a žadatele o azyl existují tzv. azylová zařízení, do kterých patří přijímací, pobytové a integrační azylové středisko. Zřizovatelem je Ministerstvo vnitra České republiky a provozuje je Správa uprchlických zařízení. V přijímacím středisku jsou cizinci povinni pobývat po určitou dobu, která je stanovena zákonem. V této době se provádí identifikační úkony, lékařské vyšetření apod. Porušení této povinnosti je hodnoceno jako přestupek. Přijímací střediska jsou v České republice na letišti Praha – Ruzyně a v obci Zastávka u Brna. Následně je žadatel umístěn do pobytového střediska, které slouží k jeho ubytování, ve kterém čeká na udělení mezinárodní ochrany. Pobytová střediska se nacházejí v Havířově a v Kostelci nad Orlicí. K přechodnému ubytování azylantů slouží integrační azylové středisko.³³

2.2.2 INTEGRAČNÍ OPATŘENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Mezi integrační opatření v České republice patří znalost českého jazyka, ekonomická a sociální soběstačnost cizince, orientace cizince ve společnosti a vztahy mezi cizinci a majoritou.³⁴ Migrace, nejen do České republiky, stále vzrůstá. Je tedy nutné uvést i podmínky znalosti jazyka v dané zemi.³⁵ Zkouška z jazyka se v České republice skládá za účelem udělení státního občanství České republiky.³⁶ V devadesátých letech byl vytvořen dokument, tzv. Společný evropský referenční rámec pro jazyky, který vymezuje šest úrovní ovládnutí jazyka. Každá úroveň je vyjádřena na stupnici A1 až C2, kde A1 a A2

---

³¹ Srov. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Obecné informace*. [online]. 2010, [cit. 2013-08-22].

³² Srov. Ministerstvo vnitra České republiky. *Azyl*. [online]. 2011, [cit. 2013-11-23].

³³ Srov. Ministerstvo vnitra České republiky. *Azyl: Pobyt cizince v azylových zařízeních*. [online]. 2012, [cit. 2013-11-25].

³⁴ Srov. Vláda České republiky. *Koncepce integrace cizinců*. [online]. 2013, [cit. 2013-11-25].

³⁵ Srov. CHVOJKOVÁ, P. *Pro či proti integraci? Problematika povinné zkoušky z češtiny pro udělení trvalého pobytu v kontextu integrace cizinců v ČR*. In *Kultura - média – komunikace*. Sv. II. Olomouc: Univerzita Palackého, Centrum kulturních, mediálních a komunikačních studií, 2009.

³⁶ Srov. *Čeština pro cizince. Informace o zkoušce z českého jazyka*. [online]. 2013, [cit. 2013-11-25].

značí základní znalost jazyka, B1 a B2 označuje samostatného uživatele a úroveň C1 a C2 značí zkušeného uživatele jazyka. V České republice byla zkouška znalostí jazyka za účelem získání trvalého pobytu uvedena v platnost až 1. ledna 2009.³⁷

Od 1. ledna 2014 začal platit nový zákon o udělení českého státního občanství, který stanovuje povinnost složit dvě části zkoušky – zkoušku z českého jazyka a z českých reálií. Pro zkoušku z českého jazyka pro udělení státního občanství České republiky byla stanovena úroveň B1, tedy úroveň samostatného uživatele. Zkouška se skládá ze dvou částí, písemné a ústní. V písemné části se prověřuje dovednost psaní, poslechu a čtení s porozuměním. U ústní části zkoušky se přezkoumává dovednost mluvení, které probíhá zhruba patnáct minut. Jestliže cizinec u zkoušky z jazyka neuspěje, musí ji opakovat, přičemž počet opakování je neomezený. Poplatek za zkoušku z českého jazyka není nulový, jak tomu bylo dříve. Pro rok 2014 činí 3300 Kč.³⁸

V rámci ekonomické a sociální soběstačnosti cizince ve společnosti je nezbytné je informovat nejen o jejich právech a povinnostech, ale i o podmínkách podnikání a zaměstnávání, což může výrazně napomoci k jejich samostatnosti. Důležitá je také schopnost setrvat na trhu práce a ochrana před zneužíváním a diskriminací.³⁹

Cílem orientace cizinců ve společnosti je, stejně jako u soběstačnosti, informovat je o právech a povinnostech, pomoc při sociální soběstačnosti, seznámit je se zvyky a tradicemi a snížit jejich zranitelnost. V rámci orientace ve společnosti jsou cizincům poskytovány informační kurzy, které jsou určeny pro nově příchozí cizince. Rozsah a zaměření kurzů se bude odvíjet od délky a účelu jejich pobytu. Současně budou cizincům poskytnuty i předmigrační informace, které se zaměří na podmínky pobytu a rizika spojená s nedodržováním zákonů. Tyto informace cizinci získají ještě před odjezdem ze své rodné země a ve svém jazyce. Adaptačně – integrační kurzy seznámí cizince s jejich právy a povinnostmi, zvyky, tradicemi a hodnotami v hostitelské zemi. Cizinci mají také možnost se seznámit se zásadami demokracie, ochrany lidských práv a rovnosti mužů a žen. Pro

---

³⁷ Srov. CHVOJKOVÁ, P. *Pro či proti integraci? Problematika povinné zkoušky z češtiny pro udělení trvalého pobytu v kontextu integrace cizinců v ČR*. In Kultura - média – komunikace. Sv. II. Olomouc: Univerzita Palackého, Centrum kulturních, mediálních a komunikačních studií, 2009.

³⁸ Srov. Čeština pro cizince. *Informace o zkoušce z českého jazyka*. [online]. 2013, [cit. 2013-11-26].

³⁹ Srov. Vláda ČR. *Koncepce integrace cizinců*. [online]. 2013, [cit. 2013-10-07].

hlubší poznání České republiky budou informováni o historii, kulturních odlišnostech, politickém systému a právním řádu.⁴⁰

V rámci vzájemných vztahů je důležité podporovat bezkonfliktní a harmonické vztahy cizinců s majoritní společností, zabránění sociálnímu vyloučení nebo izolaci, zachování sociální soudržnosti v zemi, stejně tak komunikace a navazování vzájemných kontaktů jsou důležité pro začlenění cizinců do společnosti. Jelikož je integrace procesem oboustranným, nezáleží jen na cizincích, jak moc se budou snažit se do společnosti začlenit, ale i na majoritní společnosti, která musí být otevřená a tolerantní. V této souvislosti je třeba podporovat aktivity, které propojí cizince s majoritou. Nezbytná je informovanost společnosti o problémech a celkové situaci cizinců, odlišné kultuře a tradicích, životních postojů a také překonání jazykových bariér.⁴¹

V rámci informovanosti cizinců je důležité průběžně aktualizovat informační materiály pro cizince a umožnit přístup k těmto informacím, např. na internetových stránkách a také ihned zveřejnit informace o změnách, které se týkají cizinců, a které vyplývají z legislativy. Dalším krokem podporujícím integraci je prohlubování odborných kompetencí, zejména pro pracovníky nevládních neziskových organizací, kteří poskytují cizincům sociálně-právní poradenství a pro pracovníky Center na podporu integrace cizinců. Zvyšování sociokulturních, interkulturních a odborných kompetencí pracovníků, zejména v oblasti zdravotnictví, školství, živnostenského podnikání cizinců a v oblasti sociální práce a služeb. V rámci zdravotní péče je podstatné definovat systém zdravotní péče pro cizince a zajistit překlad formulářů pro zdravotní péči, a to do několika jazyků.⁴²

Specifickou skupinou pro integrační opatření jsou azylanti, kterým je určen Státní integrační program, který jim pomáhá při začleňování do společnosti, s hledáním bydlení, při výuce českého jazyka a s uplatněním na trhu práce. Státní integrační program v oblasti bydlení je realizován od roku 1994 a prošel různými změnami. V původní variantě programu měli azylanti možnost získat byt v majetku obce a finanční příspěvek od státu. Tento program se ale rozšířil o další dvě varianty. První z nich je získání státního příspěvku na nájemné a druhá je úhrada pobytu v zařízeních sociálních služeb. Kromě pomoci s bydlením a nalezením práce nabízí Státní integrační program pomoc se znalostmi

---

⁴⁰ Srov. Vláda ČR. *Koncepce integrace cizinců*. [online]. 2013, [cit. 2013-10-04].].

⁴¹ Srov. Vláda ČR. *Koncepce integrace cizinců*. [online]. 2013, [cit. 2013-10-12].].

⁴² Srov. Vláda ČR. *Koncepce integrace cizinců*. [online]. 2013, [cit. 2013-10-15].].

českého jazyka. Pro azylanty probíhá formou bezplatných kurzů, jejichž časová dotace činí 400 hodin a poskytuje ji Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.⁴³

---

⁴³ Srov. Ministerstvo vnitra České republiky. *Integrace*. [online]. 2012, [cit. 2013-08-20].

3 VIETNAMCI V ČESKÉ REPUBLICE

Tato kapitola bude věnována kulturním specifikům Vietnamců a historii vietnamského obyvatelstva na území České republiky.

3.1 HISTORIE VIETNAMSKÉHO OBYVATELSTVA NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Vietnamská socialistická republika leží v jihovýchodní Asii, jejíž hlavní město je Hanoj, čítá kolem devadesáti milionů obyvatel. Z této početně zastoupené populace je jen kolem osmdesáti procent vietnamské populace, zbytek tvoří národnosti menšiny, kterých je více než padesát.⁴⁴

Vietnamští občané začali do Československa přijíždět ve větších počtech kolem 50. let 20. století. Roku 1956 přicestovalo sto dětí, které se kvůli válce staly sirotky a v Česku měly získat alespoň základní vzdělání. Vietnamští občané začali využívat možnosti vzdělávat se v zahraničí, kvůli poválečné hospodářské krizi, špatnému systému ve vzdělávání i zdravotní péči. V témže roce podepsalo Československo s Vietnamem Dohodu o vědecko-technické spolupráci, kvůli které k nám začali přijíždět vietnamští studenti vysokých škol a odborných průmyslových škol, praktikanti a lidé pracující v oblasti průmyslu, převážně potravinářského, textilního, a strojírenství. Tato dohoda podporovala rozvoj hospodářských styků. V šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století byly podepisovány další dohody, na jejichž základě k nám přijížděli tisíce vietnamských pracovníků. V Československu bylo po roce 1980 přes třicet tisíc vietnamských pracovníků.⁴⁵

Pro Vietnamce bylo organizováno předodjezdové školení, na kterém byli informováni o způsobu života v Československé republice. Po celou dobu svého pobytu na našem území udržovali kontakt se svou rodinou. Ve volném čase nakupovali zboží, které jim po návratu do Vietnamu mohlo vylepšit jejich ekonomickou situaci. Kolem 80. let začali Vietnamci nelegálně obchodovat s lákavým a nedostatkovým zbožím, jako např.

---

⁴⁴ Srov. ZUBEK, P. *Vietnam: Lidé a jejich život*. [online]. 2012, [cit. 2013-08-26].

⁴⁵ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 2001.

s džínami, péřovými bundami nebo digitálními hodinkami, které od nich obyvatelé majoritní společnosti kupovali.⁴⁶

Vietnamští pracovníci, kteří pobývali v Československu z důvodu kvalifikace, byli čím dál častěji obsazováni v neatraktivních oborech, pomocných pracích či pásové výrobě. Těmto pracovním místům se čeští pracovníci vyhýbali a díky tomu se Vietnamci stali pro uvedené pozice nezbytnou pracovní silou. Vietnamští pracovníci tyto pozice přijímali kvůli vidině výdělku. Odhaduje se, že v 80. letech pracovalo v československých podnicích asi sedmdesát až sto dvacet tisíc Vietnamců.⁴⁷

Po roce 1989, kdy se vietnamské hospodářství změnilo a otevřelo k lepšímu, se přední politici stavěli zády ke všem pomáhajícím a spolupracujícím zemím, včetně Československa. Česká republika přerušila všechny mezistátní vztahy, a tak si uzavřela cestu k nově rozvíjejícímu se vietnamskému trhu. Od té doby přijížděli Vietnamci do České republiky spíše za obchodní činností, nikoliv za odbornou praxí a vzděláním.⁴⁸ Po roce 1990 řada Vietnamců získala živnostenský list a následně dlouhodobý pobyt. V návaznosti na úspěchy prodeje v osmdesátých letech Vietnamci zaplavili trh levným zbožím, kterému české firmy v mnoha případech nedokázaly konkurovat. Začali si pronajímat stánky na tržištích, což bylo ve Vietnamu zcela běžné. Tyto stánky si otevřeli zejména ve velkých městech nebo v pohraničí, kvůli majetnější klientele. V Praze a v Chebu si někteří vietnamští podnikatelé pronajali prostory bývalých továren, kde měli velkoobchody.⁴⁹

3.2 KULTURNÍ SPECIFIKA VIETNAMCŮ

Pro Vietnamce začíná vznikat motivace k cílené integraci tehdy, když žijí v České republice delší dobu, zvyknou si na české prostředí, nebo se jim narodí dítě. Díky těmto faktorům mají i větší zájem o společenské dění.⁵⁰ Do té doby se dá hovořit o uzavřenosti, která patří mezi nejvýraznější rysy vietnamské komunity, což má mnoho příčin, mezi které

---

⁴⁶ Srov. MARTÍNKOVÁ, Š., PECHOVÁ, E. a kol. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. MVČR. s.10.

⁴⁷ Srov. MARTÍNKOVÁ, Š., PECHOVÁ, E. a kol. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. MVČR. s.10.

⁴⁸ Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

⁴⁹ Srov. MARTÍNKOVÁ, Š., PECHOVÁ, E. a kol. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. MVČR. s. 11.

⁵⁰ Srov. KOCOUREK, J. *Vietnamci v ČR*. In: *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)* Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 57.

spadá hlavně velmi odlišná kultura a nedostatečné jazykové znalosti, kvůli nimž Vietnamci nemohou hlouběji proniknout do naší společnosti.⁵¹

Vietnamci mají mnoho odlišných kulturních specifik, mezi které patří například úsměv. Úsměv ve tváři pro ně neznamená jen výraz sympatie či radosti, ale používají ho v nepříjemných situacích. Projevují jím rozpaky, omluvu, podráždění či nervozitu. Pozdrav se u nich také odlišuje. Při pozdravu i poděkování se lehce ukloní. Při podání ruky doprovází pravou i ruka levá, taktéž oběma rukama podávají předmět člověku, kterého si váží. Ženy nepodávají ruku vůbec. Dárek se ve Vietnamu dává i při úředním jednání. Jeho smyslem ovšem není úplatek, ale projev úcty. Dlouhý nehet na malíčku u bohatých obchodníků znamená symbol úspěchu. Vietnamci jsou zvyklí při stolování jíst pomalu a společně, nikdy nesmí chybět zelený čaj. Během jídla většinou řeší obchodní nebo rodinné záležitosti. Nepřejí si dobrou chuť a část jídla v talíři značí jejich sytost. Mlaskání nebo zašpinění ubrusu je výrazem spokojenosti.⁵²

Pro Vietnamce je přímý pohled do očí považován při rozhovoru za nezdvořilý. Smrkání do kapesníků považují za velmi neslušné. Člověk ztrácí svou autoritu či respekt tehdy, když se vzteká, křičí či jinak hlasitě dává najevo své emoce. Vietnamci neslaví narozeniny, ale dny úmrtí nejbližších rodinných příslušníků a předků. V téměř žádné vietnamské domácnosti nechybí oltář, díky němuž rodina vykazuje úctu svým předkům. Bývá ozdoben fotografiemi předků a členů rodiny a vonnými tyčinkami.⁵³

Za neslušné chování Vietnamci považují obtěžování ostatních lidí svými problémy a stížnostmi. Hlasité hádky, diskuse, ostrá argumentace a otevřená kritika jednoho člověka před kolektivem je také nevhodná. Dlaň směřující k zemi s prsty pohybujícími se směrem k tělu znamená přivolání člověka, což my bychom pochopili jako odhánění. Projev nadřazenosti znamená, když špička nohy směřuje na člověka, který sedí naproti. Dotek či pohlazení hlavy značí velký projev neúcty. Za výraz dobrého chování Vietnamci považují nejen uctivé a umírněné chování, ale i slušné oblečení. U dospělého člověka jsou krátké kalhoty velice nespolečenské, vietnamské ženy nenosí sukně.⁵⁴

---

⁵¹ Srov. PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova: teorie-praxe-výzkum*. 2001.

⁵² Srov. MARTÍNKOVÁ, Š., PECHOVÁ, E. a kol. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. MVČR. s. 25-26.

⁵³ Srov. BUDILOVÁ, L. - HIRT, T. a kol. *Policista v multikulturním prostředí: Informační manuál pro Policii ČR*. 2005, s. 57-58.

⁵⁴ Srov. Kol. autorů. *Efektivní komunikace v interkulturním prostředí*. [online]. [cit. 2013-12-01].

Ve Vietnamu je stále hodnota rodiny na velmi vysoké úrovni. Začíná převládat stres především v oblasti pracovní a finanční, a tím pádem se rodina dostává trochu do pozadí. Vietnamské rodiny dodržují hierarchii, kdy hlavou rodiny je otec, který má větší zodpovědnost i práva, zatímco ženy, především na venkově, nemají žádnou moc v rozhodování, těžce fyzicky pracují, stejně jako jejich děti. Prarodiče v rodině této komunity mají hlavní slovo, převládá úcta a respekt ke starším. I tento fakt se v naší společnosti začíná vytrácet. Rodiče vietnamských dětí by udělali vše, aby jejich dítě mělo dobré vzdělání a tím pádem i zajištěnou budoucnost.⁵⁵

---

⁵⁵ Srov. ZUBEK, P. *Vietnam: Lidé a jejich život*. [online]. 2012, [cit. 2013-08-26].

4 VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ CIZINCŮ

Podle Českého statistického úřadu v českých školách, ať už v mateřských, základních, středních nebo vysokých, studuje přibližně 67 000 cizinců.⁵⁶ Nejzastoupenější skupinou cizinců v mateřských, základních i středních školách tvoří většinou Vietnamci, kteří představují okolo třiceti procent z počtu cizinců na těchto školách studujících.⁵⁷ V přerovských základních a středních školách studuje okolo 30 vietnamských žáků, což je na tak malé město velký počet.⁵⁸

Pro učitele i ředitele škol je obtížné se vyrovnat s tím, že budou mít ve své škole žáka, pro kterého bude velmi složitá nejen adaptace na nové prostředí, ale i spolupráce s ostatními studenty a v neposlední řadě jazyk. Jestliže se jedná o žáka, studenta-cizince, který se přistěhoval se svou rodinou do České republiky a ve své rodné zemi již nějakou školu navštěvoval, bylo by pro něj lepší, kdyby byl zařazen do třídy alespoň o jeden ročník níže. Sice by tento žák v daném ročníku měl znalosti, které by byly teprve probírány, ale lépe by se mohl integrovat do nového školního prostředí a mezi nové spolužáky.⁵⁹

4.1 PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICCE

Pro cizince, stejně tak jako pro děti občanů České republiky, je určeno povinné vzdělávání do patnácti let a mají bezplatný přístup jak k základnímu a střednímu vzdělání, tak i k vyššímu odbornému a vysokoškolskému, ale za předpokladu, že studují v jazyce, ve kterém výuka probíhá, tedy většinou v češtině. Počet studentů – cizinců na českých školách stále roste. Mezi nejpočetněji zastoupené skupiny studentů patří mimo jiné i Vietnamci.⁶⁰

Vzdělání předškolní, základní umělecké a jazykové mohou využívat osoby, které mají uděleno právo k pobytu delší než devadesát dnů, jsou-li azylanty, žadatelé o udělení mezinárodní ochrany, osoby využívající dočasné ochrany, nebo jsou-li oprávněni pobývat na území České republiky za účelem výzkumu. Počet dětí-cizinců navštěvujících mateřské

⁵⁶ Srov. Český statistický úřad. *Cizinci: Vzdělávání*. [online]. 2013, [cit. 2013-10-19].

⁵⁷ Srov. Český statistický úřad. *Cizinci: Vzdělávání*. [online]. 2013, [cit. 2013-10-19].

⁵⁸ Informace z Krajského úřadu Olomouc.

⁵⁹ Srov. PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova. Příručka (nejen) pro učitele*. 2006.

⁶⁰ Srov. DRBOHLAV, D. et. al. *Migrace a (i)migranti v Česku*. 2010, s 107-108.

školy činí přes jedno procento všech dětí v mateřských školách v České republice, přičemž necelých třicet procent cizinců tvoří Vietnamci. Základní školy jsou na tom podobně, chodí sem téměř dvě procenta cizinců, z toho dvacet procent tvoří Vietnamci. U středních škol je to podobné jako u škol základních a Vietnamci tvoří nejzastoupenější skupinu cizinců. Na konzervatořích studují zhruba čtyři procenta cizinců, ale v tomto případě vietnamská populace není nejzastoupenější. U vysokých škol se počet cizinců zde studujících zvyšuje. Počet studujících cizinců na českých vysokých školách se pohybuje okolo deseti procent.⁶¹

Při přijetí žáka-cizince na základní nebo střední školu je nezbytné rodičům vysvětlit pravidla školní docházky. Týká se to především omlouvání dětí, konzultace s učiteli apod. Dalším problémem je hodnocení žáků, když žák-cizinec, neumí česky. V tomto případě je lepší použít slovní hodnocení namísto klasického,⁶² což také povoluje školský zákon.⁶³ Do roku 2008 rodiče žáka-cizince museli řediteli školy předložit oprávněnost pobytu v České republice, popřípadě poslední vysvědčení jejich dítěte.⁶⁴

4.2 VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ VIETNAMCŮ

Děti vietnamských imigrantů v České republice se vzdělávají v českých školách, čímž si osvojují český jazyk, vzdělávají se podle českého vzdělávacího systému a získávají přehled o české kultuře, stejně jako děti všech cizinců na našem území. Vietnamci vždy měli ke vzdělání velkou úctu. Není tedy divu, že vietnamští rodiče chtějí, aby jejich děti byly co možná nejvíce vzdělaní. Nátlak rodičů na své děti má za následek to, že vietnamské děti mají často nejlepší studijní výsledky a mnohdy úspěšně reprezentují svou školu i sebe na olympiádách a různých vědomostních soutěžích. Průměrný prospěch potvrzuje ambice vietnamských dětí. Na základních školách činí 1,3 a na středních 1,7.⁶⁵

Vietnamské děti mnohdy už vietnamsky neumí, zapomínají svůj rodný jazyk, nebo se nenaučily vietnamské písmo. Častěji komunikují v českém jazyce. I mezi sourozenci se častěji vyskytuje čeština než vietnamština. Jejich rodiče mají ale s češtinou problém. Česky se naučili jen pár frází, které potřebují v obchodě. V roce 2004 proběhl výzkum integrace dětí cizinců v České republice, v Polsku, Německu i Rakousku. Výpovědi Vietnamců v ČR

⁶¹ Srov. Český statistický úřad. *Cizinci v České republice*. [online]. 2012, [cit. 2013-11-25].

⁶² Srov. PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova. Příručka (nejen) pro učitele*. 2006.

⁶³ Školský zákon. [online]. 2011, [cit. 2013-10-08.]

⁶⁴ Srov. DRBOHLAV, D. et. al. *Migrace a (i)migranti v Česku*. 2010, s. 110.

⁶⁵ Srov. MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 2010, s. 35.

i v Polsku byly podobné a v obou státech byla použita stejná metafora „banánové děti“. Toto označení znamená – zvenku žluté, uvnitř bílé. Do povědomí veřejnosti se uvedené pojmenování dostalo na základě blogů vietnamských studentů. Díky zmíněným blogům může veřejnost zjistit bližší informace o kultuře, mentalitě, pocitech, zvycích a postojích lidí, kteří v České republice žijí už mnoho let.⁶⁶

---

⁶⁶ Srov. MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 2010, s. 36 – 37.

5 VOLNÝ ČAS

Volný čas je sociálně-pedagogický faktor, který ovlivňuje proces výchovy v době mimo povinné vyučování.⁶⁷ Podle Pávkové volný čas znamená opak nutných povinností a práce. Do volného času také nepatří doba nutná k reprodukci sil. Ve volném čase si můžeme činnosti, které děláme dobrovolně a rádi, vybrat sami. Přinášejí nám pocit uvolnění a uspokojení. Mezi aktivity volného času se řadí zábava, odpočinek, rekreace, zájmové vzdělávání, zájmové činnosti nebo dobrovolná společensky prospěšná činnost. Do volného času nepatří péče o zevnějšek, osobní věci, sebeobsluha, povinnosti v rodině i domácnosti, činnosti, které zabezpečují biologickou existenci člověka, což je především jídlo, spánek a hygiena, a z hlediska dětí především vyučování a vzdělávání. Z některých činností, které nepatří do volného času, si lidé mohou vytvořit i svého koníčka. Příkladem může být příprava a konzumace jídla.⁶⁸

Volný čas dětí a mládeže si z výchovných důvodů žádá pedagogické vedení. Děti potřebují nenásilné a citlivé vedení volného času, protože se neorientují ve všech oblastech zájmových činností a nemají velké zkušenosti. Aktivity, které jsou pedagogem nabízené, musí být přitažlivé, pestré a dobrovolné. Ovlivňování volného času závisí na věku, charakteru rodinné výchovy a sociální i mentální vyspělosti dětí.⁶⁹

Podle Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se frekvence volnočasových aktivit snižuje. Jestliže má dítě aktivně naplněný svůj volný čas činnostmi, které ho baví a je v nich úspěšné, snižuje se riziko výskytu sociálně patologických jevů. U dětí a mládeže existuje mnoho forem trávení volného času, mezi které patří zejména fyzická aktivita, dále zájmová činnost v hudebních, výtvarných, přírodovědných, technických aj. kroužcích. Volný čas může být také naplněn fyzickou aktivitou na čerstvém vzduchu v podobě turistiky nebo společenskou činností při pohybové aktivitě.⁷⁰

Pojem výchova mimo vyučování je velmi podobný termínu volný čas. Je to výchova, která probíhá mimo povinné vyučování, je institucionálně zajištěná a podílí se na ni škola, rodina a různá zařízení pro výchovu mimo vyučování. Výchova mimo vyučování

---

⁶⁷ Srov. KRATOCHVÍLOVÁ, Emilia. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučování v pedagogické teorii a v praxi*. 2004, s. 16.

⁶⁸ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2008, s. 13.

⁶⁹ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2008, s. 13 – 14.

⁷⁰ Srov. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. 2002, s. 6-7.

by se dala označit i za prevenci společensky nevhodného nebo škodlivého chování, jako je např. záškoláctví, agresivita, gamblérství, drogové nebo alkoholové závislosti apod. Tato oblast výchovy plní vzdělávací, sociální, zdravotní i výchovnou funkci.⁷¹

5.1 FUNKCE VOLNÉHO ČASU

Výchovně vzdělávací funkce je zaměřena na uspokojování, kultivaci a usměrňování zájmu a potřeb dětí a mládeže, dále na rozvíjení jejich schopností a na formování žádoucích morálních postojů a vlastností. V rámci zajímavých a pestrých činností jsou děti motivovány k prospěšnému využívání volného času, získávají nové dovednosti a návyky a jsou připraveny na další vzdělávání, popřípadě celoživotní vzdělávání. Instituce pro výchovu mimo vyučování plní zdravotní funkci usměrňováním režimu dne, aby se podílel na vytváření zdravého životního stylu. Patří sem zejména střídání činností, např. práce a odpočinek, duševní a tělesné činnosti a organizované a spontánní činnosti. Pohybové a sportovní aktivity, zejména na čerstvém vzduchu, jsou pro děti velmi důležité, protože kompenzují dlouhé sezení ve škole. Mezi zdravotní funkci výchovy mimo vyučování patří i dodržování hygieny a správná životospráva. Nedílnou součástí je i zdravý duševní vývoj, který charakterizuje pohodu, příjemné prostředí a kolektiv a uspokojení a radost z činností, které je baví. Sociální funkce vyrovnává rozdíly mezi psychologickými i materiálními podmínkami v rodinách. Podílí se na utváření bohatých sociálních vztahů. Tato funkce pomáhá zejména dětem z konfliktního nebo málo podnětného rodinného prostředí. Sociální funkce také seznamuje s pravidly společenského chování, rozvíjí komunikativní dovednosti a sociální kompetence.⁷²

Hofbauer ve své knize *Děti, mládež a volný čas* uvádí funkce volného času podle francouzského sociologa Rogera Suea. Jako první vymezil funkci sociální, která se týká socializace v různých prostředích, včetně rodiny. Terapeutická funkce zahrnuje zdravý životní styl, prevenci nemocí a smyslový rozvoj. Pro ekonomickou funkci hraje důležitou roli především hospodářský význam volného času.⁷³

---

⁷¹ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2008, s. 37.

⁷² Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2008, s. 39 – 40.

⁷³ Srov. HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 2004. s. 14.

5.2 VOLNÝ ČAS CIZINCŮ

Volný čas cizinců se výrazně neliší od volného času majority. Pracovní vyčerpání, výchova dětí a znalost jazyka jsou určujícími faktory trávení volného času. Cizinci s většími jazykovými znalostmi mohou navštěvovat i divadelní či filmová představení. Neznalost jazyka brání v přístupu k informacím, proto se mnohdy cizinci nemohou dozvědět o konání různých kulturních či sportovních událostí. Cizinci z vyspělých zemí a z EU nemusejí omezovat své volnočasové aktivity kvůli finančním prostředkům. K nejoblíbenějším činnostem patří turistika, sport, trávení volného času s přáteli a poznávání jiných zemí.⁷⁴

---

⁷⁴ Srov. POŘÍZKOVÁ, H. *Privilegování „druzí“ aneb sociální integrace cizinců z vyspělých zemí*. In RÁKOCZYOVÁ, M.; TRBOLA, R. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. 2009, s. 74.

6 PRAKTICKÁ ČÁST

6.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Výzkumným tématem této práce je volný čas dětí přistěhovalců v Přerově, konkrétně dětí Vietnamců. Budeme se zabývat zejména trávením volného času zmiňovaných dětí, ale např. i otázkou, k jakým aktivitám vietnamští rodiče vedou své děti, nebo které aktivity si mohou děti vybrat samy. Pozornost budeme věnovat i tomu, jak hodnotí děti cizinců město Přerov, neboť jsme přesvědčeni, že spokojenost s nabízenými aktivitami ve volném čase v uvedené lokalitě souvisí s tím, v jakém prostředí se děti pohybují a jak toto prostředí (v našem případě město Přerov) hodnotí.

6.2 VÝZKUMNÝ CÍL

Cílem výzkumu bylo nejen zjistit, jakým způsobem tráví volný čas vietnamské děti, ale i porozumět a interpretovat možnosti jejich volnočasových aktivit ve vztahu k integraci vietnamské komunity v českém prostředí. Dále také pochopit, k jakým aktivitám vedou vietnamští rodiče své děti a zda mají volný čas zaměřený podobně jako děti české národnosti.

6.3 METODOLOGIE

Pro výzkum volného času dětí přistěhovalců jsme zvolili kvalitativní přístup, který hledá porozumění a zkoumá určitý sociální nebo lidský problém. U tohoto typu výzkumu výzkumník provádí šetření v přirozených podmínkách, vytváří komplexní obraz daného problému, analyzuje vzniklé texty a podává informace o účastnících výzkumu.⁷⁵

Na začátku kvalitativního výzkumného šetření se zvolí téma a určí se otázky, které je možné v průběhu výzkumu měnit. Výzkumník si vybere jedince nebo místo pozorování, kde je následně sleduje nebo s nimi povede rozhovory. Kvalitativní šetření přináší zprávu,

---

⁷⁵ Srov. HENDL, JAN. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. 2005, s. 50.

kteřá obsahuje popis zkoumání a citace a poznámky z rozhovorů, které výzkumník získal při práci v terénu.⁷⁶

6.4 PŘEDMĚT VÝZKUMU

Pro interpretaci výzkumu, který je zaměřen na volný čas dětí Vietnamců, jsme zvolili přístup případové studie, ve které jde o popis jednoho, nebo několika málo případů. Od těchto jedinců se vybírá větší množství dat, která se na konci studie vřadí do širších souvislostí. V případové studii jde o popis vztahů a jejich celistvost a zachycení složitosti daného případu.⁷⁷ Podle M. Miovského jsme použili jako typ výzkumného plánu případovou studii sociální skupiny, v tomto případě skupiny dětí přistěhovalců z řad mladých Vietnamců z prostředí města Přerova. Případová studie sociálních skupin slouží ke zkoumání vymezené skupiny osob, které mají určité společné vazby.⁷⁸

Respondenty v tomto výzkumu tvořily vietnamské děti ve městě Přerově, navštěvující základní školy. Tři ze čtyř žáků měli vietnamská jména, ale ve škole jim všichni, ať učitelé nebo ostatní spolužáci, říkali jménem českým. Jména dětí budou v této výzkumné zprávě změněna, z důvodu zachování jejich soukromí. Prvním z našich respondentů byl jedenáctiletý Tomáš, který byl po celou dobu rozhovoru velmi nervózní, mluvil potichu a téměř v celé délce trvání rozhovoru měl sklopené oči. Druhým dotazovaným byl patnáctiletý Ondřej, který měl jako jediný české jméno. Ondra chodí do posledního ročníku základní školy, při rozhovoru se nezdálo, že by byl nervózní, ale velké množství informací nám nepodal. Odpovídal zkráceně a i na doplňující otázky moc sdílný nebyl. Anička byla třetí respondentka, která má devět roků. Vzhledem k tomu, že byla ze všech dotazovaných nejmladší, nebála se o sobě říci více věcí a nestyděla se. Poslední respondentkou byla dvanáctiletá Petra, která také nebyla nervózní a co jsme potřebovali, to jsme od ní zjistili. Všichni čtyři respondenti mluvili plynule českým jazykem, tudíž jsme neměli problém při rozhovorech s neporozuměním otázky z důvodu jazykové bariéry.

---

⁷⁶ Srov. HENDL, JAN. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. 2005, s. 50.

⁷⁷ Srov. HENDL, JAN. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. 2005, s. 104.

⁷⁸ Srov. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 2006, s. 95.

6.5 METODA SBĚRU DAT

Jako metodu sběru dat pro výzkum, který se týká volného času dětí Vietnamců v Přerově, jsme použili polostrukturovaný rozhovor. Interview se provádí s určitým cílem a účelem. U polostrukturovaného rozhovoru se vytváří okruhy otázek, na které se výzkumník ptá. Tyto otázky je možné doplňovat nebo zaměňovat jejich pořadí v průběhu rozhovoru.⁷⁹ Otázky, na které jsme se v tomto výzkumu ptali, jsou součástí přepsaných rozhovorů v příloze.

O všech etických aspektech, které se týkají ochrany soukromí, byli účastníci výzkumu předem informováni. Jelikož se jednalo o děti, nejprve jsme požádali jejich rodiče, kteří nám potvrdili souhlas svým podpisem. Ve výzkumné zprávě jsme změnili všechna jména dětí tak, abychom zachovali jejich soukromí. Tři ze čtyř rozhovorů probíhaly ve školním prostředí, pouze jeden na jiném, předem dohodnutém místě. Rozhovory probíhající v budově školy se konaly v době vyučování, nejčastěji o přestávce. Když jsme dotazováni v daném čase nestihli, pokračovali jsme v době vyučovací hodiny.

Otázky kladené při rozhovoru:

1. Kolik máš roků?
2. Který ročník navštěvuješ?
3. Kde bydlíš?
4. Co říkáš na město Přerov?
5. Líbí se ti v Přerově, nebo bys raději bydlel/a ve městě nebo na vesnici?
6. Jaké máš koníčky?
7. Co děláte s kamarády, když jste venku?
8. Jak trávíš svůj volný čas?
9. Navštěvuješ i nějaké koníčky ve škole?
10. K jakým aktivitám tě rodiče vedou?
11. Co děláte s rodiči, když máte volno, třeba o víkendu?
12. Které aktivity si smíš vybrat sám/sama?
13. Trávíš svůj volný čas s kamarády?
14. Kteří kamarádi to jsou? (ze školy, v místě bydliště,..)
15. Jsou tví kamarádi vietnamské nebo české národnosti?

---

⁷⁹ Srov. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 2006, s. 155 - 159

16. Popiš mi svůj den po ukončení školy.

6.6 VÝBĚR VZORKU DO VÝZKUMU

Jako způsob výběru vzorků do výzkumu jsme použili podle M. Miovského prostý záměrný výběr, u kterého se účastníci výzkumu vybírají podle určitých kritérií, podle toho, zda jsou pro daný výzkum vhodné.⁸⁰ Respondenty jsme tedy zvolili tak, že jsme oslovili ředitele škol, zda mají ve škole nějakého vietnamského žáka. Když rodiče daného žáka s rozhovorem souhlasili, domluvili jsme si s vedením školy termín konání rozhovoru. Pouze u jednoho respondenta jsme výběr provedli tak, že jsme ho přímo oslovili.

6.7 ETICKÝ ROZMĚR VÝZKUMU

Podle Švaříčka a Šed'ové se tato problematika týká oblastí, jako je důvěrnost, poučený souhlas a zpřístupnění práce účastníkům výzkumu.⁸¹ V rámci důvěrnosti, čili zachování soukromí a tím změnění dat, která by mohla účastníka výzkumu odhalit, jsme nejen změnilí jména respondentů, ale zároveň jsme neuvedli název školy, kterou daný dotazovaný navštěvuje. Jelikož byl na některých základních školách pouze jeden vietnamský žák, se kterým jsme výzkum prováděli, nebyl by problém zjistit jeho totožnost. Tudíž budou změněna, nebo neuvedena fakta, která by vedla k rozpoznání daného respondenta.

S principem důvěrnosti velmi úzce souvisí i poučený souhlas. V případě tohoto výzkumu šlo o souhlas rodičů s rozhovorem, jelikož se jedná o děti. Rodiče vietnamských žáků na základních školách, kterých se výzkum měl týkat, dostali informace o probíhajícím výzkumu, které svým podpisem schválili. Tímto souhlasem věděli o tom, že jejich dítě bude účastníkem výzkumu volného času dětí imigrantů, ale zároveň byli ujištěni o anonymitě a zachování soukromých informací nejen jejich dítěte, ale i celé rodiny.

---

⁸⁰ Srov. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 2006, s. 136.

⁸¹ Srov. ŠVAŘÍČEK, R., - ŠEĐOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2007, s. 43-48.

6.8 METODA ZPRACOVÁNÍ KVALITATIVNÍCH DAT A JEJICH PŘÍPRAVA PRO ANALÝZU

Fixování kvalitativních dat může probíhat několika způsoby. Pro náš výzkum jsme použili zvukový záznam, který zachycuje mluvený projev daného respondenta. Na základě výzkumného problému byla data sbírána formou polostrukturovaného interview, u kterého probíhal zvukový záznam. Fixováním kvalitativních dat tímto způsobem vznikne určitý materiál, se kterým se dále pracuje. S daty, která jsme získali pomocí zvukové nahrávky rozhovoru, jsme provedli transkripci (to je doslovný přepis rozhovorů). U transkripce je důležité zaznamenat nejen samotný mluvený projev, ale i intonaci, pauzy v mluvené řeči nebo smích.⁸²

6.9 METODA ANALÝZY DAT A JEJICH INTERPRETACE

Analýza kvalitativních dat v tomto výzkumu byla provedena pomocí kódování. Data sepsaná pomocí zvukové nahrávky rozhovorů jsme procházeli a vyhledávali jednotlivá opakující se témata, která jsme si zaznamenávali.

Všechny přepsané rozhovory jsme několikrát analyzovali a snažili jsme se je rozkódovat. Z odpovědí respondentů nám vyšly čtyři hlavní kategorie, kterými jsou:

- a) bydliště respondentů
- b) koníčky, záliby, volný čas
- c) aktivity podporované rodiči
- d) volný čas s kamarády

Zároveň jsme se zaměřili také na to, jakým způsobem děti Vietnamců v Přerově tráví svůj běžný den v týdnu.

Výše uvedená témata jsme dále zpracovali do případové studie sociální skupiny, kterou uvádíme níže. Součástí je diskuze závěrů každé kategorie v případové studii a také závěrečná diskuze, u které se zamyslíme nad získanými daty.

---

⁸² Srov. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 2006, s. 205-206.

7 PŘÍPADOVÁ STUDIE

Respondenty ve výzkumu, který se týká volného času dětí Vietnamců, byly čtyři vietnamské děti, navštěvující základní školy ve městě Přerov. Kromě otázek, které se převážně týkaly volného času, jsme se ptali i na to, jak tráví daný respondent svůj běžný den. Většina dotazovaných se shodla v tom, že po příchodu ze školy si většinou udělají domácí úkoly a poté jdou ven nebo do nějakého kroužku.

Petra: No..přijdu dom většinou kolem pul 3, tak se najím a abych měla vše hotové na další den, nachystám se na další den do školy a napíšu si úkoly, ale pokud je venku teplo tak si píšu úkoly až večer. Někdy jdu k mamince a tatínkovi do obchodu a někdy do tančení. Tam chodím v pondělí, středa, pátek. Chodívám s holkama ven. Každý den mám trochu jiný. Maminka je někdy doma a někdy je v obchodě, a když potřebuje pomoct tak ji s něčím pomůžu. Máme doma počítač, takže někdy na něm bývám, někdy na něm dělám i úkoly. Spát chodívám kolem půl desáté.

Tomáš: Přijdu domů a koukám se na televizi (krátká pauza) nebo se začnu učit, dělám úkoly, (krátká pauza) protože rodiče mi nedovolí hrát v normální den na počítači, můžu hrát jen o víkendu.

Další dva dotazovaní odpověděli podobně. Anička uvedla, že po příchodu domů hlídá mladšího bratra a společně si udělají domácí úkoly. Potom může jít ven, nebo přijdou její kamarádky k nim domů. Ondřej jako jediný nezmínil, že by si po příchodů domů nachystal věci do školy. Svůj volný čas po škole tráví u počítačových her nebo venku s kamarády.

Diskuze:

Jak je patrné z odpovědí našich respondentů, prožívání jejich volného času i běžného dne se neliší od dětí majority. V odpovědích se opakovalo nejen téma přípravy do školy, ale také způsob využívání volného času, který byl ve většině případů naplněn aktivitami s přáteli či koníčkem, kterému se děti věnovaly v nějakém volnočasovém zařízení.

Zároveň způsob rozvržení běžného dne u námi vybrané skupiny dětí poukazuje na to, že důležitou roli v jejich volném čase hraje počítač, kamarádi a rodina (hlídání sourozenců či pomáhání rodičům v obchodě). I když v životě vietnamských dětí, stejně

jako u dětí majority, hraje významnou roli čas strávený s vrstevníky a u počítače,⁸³ tak se u nich výrazněji projevuje autorita rodiny (rodiče chtějí, aby jim děti pomáhaly v obchodě), což lze interpretovat jako důsledek kulturních specifik vietnamské rodiny.⁸⁴

7.1 BYDLIŠTĚ RESPONDENTŮ

Prostředí v našem životě hraje klíčovou roli, neboť jde o vymezený prostor, existující kolem nás, mnohdy i nezávisle na našem vědomí a obsahuje podněty pro rozvoj osobnosti. Lokální prostředí je ohraničené teritorium, ve kterém lidé mohou uznávat rozdílné společné hodnoty, tradice a symboly, žijí v pocitu sounáležitosti a mohou užívat stejné služby a instituce.⁸⁵ Pro náš výzkum jsme se zaměřili na prostředí města Přerova. Uvedené město má asi 47 000 obyvatel.⁸⁶ Základní školy v tomto městě navštěvuje v současné době pět vietnamských žáků.⁸⁷

Město Přerov jsme si vybrali z toho důvodu, že zde žije mnoho cizinců a nepřizpůsobivé národnostní menšiny. Podle Krajského úřadu Olomouc základní školy v uvedeném městě navštěvuje okolo 60 cizinců. Město Přerov bylo dříve sídlem mnoha významných podniků. Nyní se jedná o město s vysokou nezaměstnaností, která se pohybuje okolo 13%. Uvedené město je také typické sociálními problémy, především od romských občanů. V tomto městě je mnoho ubytoven pro sociálně slabé, jejichž děti tráví svůj volný čas na ulici. Sociálně vyloučené lokality také nepřispívají k dobrému rozvoji města.⁸⁸

V této kategorii jsme se zabývali bydlištěm respondentů, neboť jsme přesvědčeni, že prostředí může hrát důležitou roli pro trávení volného času. V našem výzkumu nás zajímalo, zda bydlí respondenti přímo ve městě Přerově, jak vnímají zmiňované město a jak se v něm cítí, zda se jim tady líbí, nebo by raději bydleli ve větším městě nebo naopak na vesnici. Všichni respondenti v souvislosti s místem bydliště uvedli, že bydlí ve městě Přerově a v tomto městě také navštěvují základní školy. Dotazovaní na otázku, co

---

⁸³ Srov. Národní institut dětí a mládeže. *Hodnotové orientace dětí ve věku 6-15 let*. [online], 2011, [cit. 2014-04-05].

⁸⁴ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Sociokulturní problémy a odchylky v chování: Obecná charakteristika rodin z čínské a vietnamské komunity*. [online], [cit. 2014-04-04].

⁸⁵ Srov. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk, prostředí, výchova*. 2001, s. 99 – 126.

⁸⁶ Srov. Statutární město Přerov. *Poloha města*. [online], [cit. 2014-03-24].

⁸⁷ Informace z krajského úřadu Olomouc

⁸⁸ Srov. Člověk v tísní. *Přerov*. [online], [cit. 2014-04-09].

říkají na město Přerov, uvedli, že se jim ve zmiňovaném městě líbí z toho důvodu, že tady mají kamarády.

Anička: Líbí se mi tady. Ale jednou jsme byli s rodinou na výletě v Praze a tam se mi taky líbilo. Ale tady mám kamarádky, takže se mi víc líbí tady.

Ondřej: Nikdy jsem na vesnici nebydlel, takže nevím. Ale město mám rád.

Petra: Hm...je to malý město (smích), u baráku máme pěkný hřiště, ale někdy jezdíme s rodičema do Olomouce do aquaparku a tam se mi líbí. Taky v Přerově je jenom malej bazén. Jinak...by se mi líbilo bydlet někde u moře (smích)

Ondřej: Jo, je to tu fajn, s kámošema chodíme do Michalova na voďára. Ale je škoda, že tady není víc diskoték (smích).

U respondenta Ondřeje nás jeho odpověď poprvé překvapila. Některé diskotéky jsou sice již od patnácti let, ale kouření vodní dýmky je přístupné až od osmnácti let věku. Proto naše následující otázka u něj byla taková, zda už chodívá na diskotéky. Z jeho následujících odpovědí na naše otázky jsme usoudili, že Ondra si ve svém čase v podstatě dělá, co chce a jeho rodiče to možná ani nevědí, čímž nás posléze ujistil.

Ondřej: Jo, chodíme s kámošema, jsou tam pěkný holky (smích), ale je škoda, že mi ještě neprodají alkohol. Ale kámoši mi ho vždycky koupí (smích).

Ondřej: No oni většinou chodí domů až večer z práce, takže neví o tom, co dělám (úsměv)

Diskuze:

Kategorii bydliště respondentů jsme do výzkumu zahrnuli z toho důvodu, že se domníváme, že by prostředí mohlo zásadně ovlivňovat volný čas dětí. Respondenti tohoto výzkumu bydlí ve městě Přerově, kde mají své kamarády, což se dá považovat za jeden z důsledků dobré integrace. Z uvedených poznatků zjišťujeme, že prostředí města Přerova, ve kterém vietnamské děti žijí, je neovlivňuje odlišným způsobem, než děti české národnosti. Na každé dítě působí nejen rodina, ale i prostředí školy a jejich kamarádi. Město Přerov naši respondenti vnímali spíše pozitivně. Jejich názor může být ovlivněn tím, že mají v tomto městě kamarády. Každé dítě má na bydliště svůj vlastní názor, protože je

každé individuální osobnost. Na svém bydlišti vidí klady i zápory. Některé věci, které děti uváděly, jsou úsměvné, například, že by chtěly bydlet u moře, nebo tam, kde je větší bazén a aquapark. Je to dáno tím, že mladší děti stále ještě žijí vlastní fantazií a neuvědomují si těžkosti, které každodenní život přináší.

7.2 KONÍČKY, ZÁLIBY, VOLNÝ ČAS

Volný čas děti v Přerově mohou využívat různým způsobem. V tomto městě je mnoho organizací, které nabízejí pro děti a mládež aktivní využití volného času. Jednou z nich je Klub Dlažka, který se věnuje dětem i mládeži. Je to zájmový klub, pořádající různé tábory, kolektivní hry, turistiku, tanec a mnoho jiných aktivit.⁸⁹ Další organizací, která poskytuje volnočasové aktivity je Středisko volného času Atlas a Bios. Atlas i Bios nabízí mnoho různých kroužků, kterými jsou např. chovatelství, taneční škola, oddělení tělovýchovy, jazyková škola, kultura, ekologická výchova a dopravní výchova. Tato organizace pořádá i mnoho různých soutěží pro děti a mládež. Bios dále nabízí kroužky jako je akvaristika, rybářský nebo houbařský kroužek, včelařský kroužek a mnoho dalších.⁹⁰ Pro sportovní využití mohou děti a mládež využít společenskou organizaci TJ Spartak Přerov, která nabízí velké množství sportovních kroužků, jako je např. kanoistika, moderní gymnastika, horolezectví, florbal, sálová cyklistika, plavání, veslování aj.⁹¹

Dotazovaní v tomto výzkumu mají jak aktivní, tak pasivní naplnění svého volného času. Převážně u dívek respondentek jde o aktivní náplň jejich volného času. Mladší z chlapců respondentů se věnuje nejvíce počítačovým hrám, zatímco druhý, starší chlapec Ondřej nemá téměř žádné vhodné naplnění svého volného času. K Ondřovým aktivitám patří občasný fotbal s kamarády a hry na počítači. Jeho další záliby, které upřednostňuje ve volném čase, jsou diskotéky a kouření vodní dýmky.

Ondřej: *Chodíme na vod'ára, za holkama, v pátek na diskotéku a občas si zahrajem fotbal.*

Další otázka směřovala k tomu, jak jde Ondřovi škola, načež odpověděl, že moc ne.

⁸⁹ Srov. Dlažka. *Klub Dlažka*. [online], 2013, [cit. 2014-04-02].

⁹⁰ Srov. Středisko volného času Atlas a Bios. *Nabídka kroužků*. [online], [cit. 2014-04-02].

⁹¹ Srov. TJ Spartak Přerov. *Home*. [online], 2008, [cit. 2014-04-02].

Ondřej: *Moc ne, mám čtyřky, protože mě to nebaví. (krátká pauza) A dostávám pořád poznámky.*

U odpovědi tohoto respondenta jsme přemýšleli, co jej vede k tomuto chování. Domníváme se, že Ondra pouze prochází pubertou a vzdoruje všemu okolo, ale může to být i chyba ze strany rodičů. Zmínil se nám, že jeho rodiče chodí domů až večer, tudíž nevědí, co Ondra dělá.

Odpovědi všech respondentů se v mnoha oblastech svých aktivit shodovali. U chlapců respondentů dominovaly počítačové hry, a to bojové strategie a volný čas s kamarády. Anička i Petra mají společné to, že obě rády tancují, malují a tráví volný čas s kamarádkami.

Ondřej: *Ve volném čase hraju počítačové hry, nebo jsme s kámošema venku.*

Tomáš: *Ano, (krátká pauza) nejraději tanky a strategické hry.*

Anička: *Ráda chodím s kamarádkama ven, nebo jsme u nás doma a posloucháme písničky nebo si vymýšlíme tanečky. (krátká pauza) Koničky jinak žádné nemám, do žádnýho kroužku nechodím, ale bavilo by mě chodit tancovat do Atlasu v Přerově.*

Petra: *Já ráda tancuju a chodím s kamarádkami ven, taky ráda maluju a jezdím na kole. Na bruslích nejzdím, rodiče mi je nekoupili, ale chtěla bych se na nich naučit jezdit. (krátká pauza) Ještě strašně ráda plavu a jednou bych chtěla plavat jako ti lidi v televizi. (úsměv).*

Na otázku, co dělají respondenti s kamarády, se chlapci shodovali v tom, že chodí ven. Dívky mají s kamarádkami opět více zájmů než chlapci. Shodly se i v hraní míčových her na hřišti, jinak jejich odpovědi byly jiné. Anička s kamarádkami chodívá na hřiště na průlezkách, hrají vyvolávanou a skáčou přes gumu. Petra uvedla některé aktivity podobně jako Anička.

Petra: *No...někdy chodíme jen tak po městě. Ale když je pěkně, tak jsme na hřišti a hrajeme míčové hry, nebo tancujeme. To se potom na nás lidi dívají (úsměv). A v létě chodíme s kamarádkama na bazén plavat a jezdíme na tobogánu.*

Také nás zajímalo, zda respondenti navštěvují i zájmové kroužky nabízené školou. Dva ze čtyř dotazovaných uvedli, že žádný kroužek ve škole nenavštěvují. Další dva respondenti,

kterými byla Petra a Tomáš, uvedli, že ve škole chodí do jednoho kroužku. Tomáš do počítačového a Petra do výtvarného.

Tomáš: *Ano...počítačový kroužek, protože mě to baví.*

Petra: *Chodím na výtvarku, jinak ve škole ne.*

Z odpovědí dívek respondentek je patrné, že mají aktivně naplněný svůj volný čas. Navštěvují kroužky nebo hrají s kamarádkami různé hry. Chlapci, přestože nebyli moc sdílní, tráví svůj volný čas převážně u počítačových her.

Podle Národního institutu dětí a mládeže u dětí převládá internet, počítačové hry a sledování televize. Následuje příprava do školy, tedy hlavně ve všední dny. Zájmové kroužky, poslech hudby či volný čas s kamarády patří také do předních pozic mezi oblíbené dětské aktivity.⁹²

Diskuze:

Z výzkumu hodnotové orientace dětí, který prováděl Národní institut dětí a mládeže v roce 2011 vyplynulo, že vietnamské děti tráví svůj volný čas stejně, jako děti české národnosti. Pokud srovnáme výsledky, zjistíme, že náš výzkum došel k podobným závěrům jako výzkum Národního institutu dětí a mládeže. Na základě analýzy a následné interpretace dat jsme také my dospěli k závěru, že děti z vietnamské komunity mají velmi podobné, ne-li stejné záliby a koníčky, jako děti české národnosti. Svůj volný čas děti tráví nejraději s kamarády, ať už venku nebo v domácím prostředí. Dále také používají internet, na kterém hrají počítačové hry. Je velmi zajímavé, že všichni respondenti mají častý kontakt s majoritou. Z tohoto usuzujeme, že integrace žáků vietnamského původu v dnešní době probíhá zcela přirozeným a nenásilným způsobem. Když se zaměříme na respondenta Ondřeje, jeho odpovědi jsou podle nás typické pro jeho věk.⁹³ Domníváme se, že takto by odpověděl každý chlapec v jeho věku, bez ohledu na etnickou příslušnost.

Vietnamské děti navštěvují stejné volnočasové organizace, jako děti majority. Respondentka Petra uvedla, že chodí do tanečního kroužku, který pořádá Středisko volného času Atlas. Již z tohoto lze usoudit, že Petra navštěvuje stejnou zájmovou organizaci, jako děti české národnosti. Další dva dotazovaní uvedli, že chodí do kroužků ve

---

⁹² Srov. Národní institut dětí a mládeže. *Hodnotové orientace dětí ve věku 6-15 let*. [online], 2011, [cit. 2014-04-03].

⁹³ Srov. KOHOUTEK, R. *Duševní vývoj v prepubertě a pubertě*. [online], 2008, [cit. 2014-04-07].

škole. Vietnamské děti v tomto výzkumu mají české kamarády, navštěvují stejné volnočasové kroužky, jako české děti, tudíž by se dalo říci, že jsou plně integrováni do českého prostředí.

7.3 AKTIVITY PODPOROVANÉ RODIČI

V oblasti aktivit, které vietnamští rodiče podporují u svých dětí, se u všech čtyř respondentů objevilo učení. Nejedná se o aktivitu volnočasovou, ale Vietnamci upřednostňují, aby se jejich děti co nejlépe učili.⁹⁴ Někteří dotazovaní zmínili i jiné činnosti, ale učení bylo vždy na prvním místě. Respondent Tomáš a dotazovaná Anička uvedli, že jejich rodiče chtějí, aby se dobře učili proto, aby mohli jít na střední školu.

Ondřej: *K učení, abych měl dobrý známky ve škole. Ale mě se učit moc nechce (smích).*

Anička: *Musím se doma hodně učit, protože naši chtějí, abych měla samé dobré známky a abych pak mohla jít na nějakou školu. Taky se doma musím starat o mladšího brášku, když jsou naši v práci, tak ho musím hlídat.*

Tomáš: *Oni chtějí, abych se dobře učil a mohl jít potom na gympl.*

Petra: *Rodiče chtějí hlavně, abych se dobře učila a měla všechno v pořádku do školy, a podporují mě v tanci.*

V souvislosti s aktivitami podporovanými rodiči jsme se ptali i na otázku, které činnosti si daný respondent může vybrat sám. Dotazovaní většinou uváděli, že si aktivity mohou vybírat sami. Obě dívky uvedly, že i když mají volný výběr volnočasových činností, jejich rodiče jim také nedovolí vše, co by chtěly dělat. Může to být spojeno s přísnější výchovou ve vietnamské rodině.

Petra: *Když se jedná o sport nebo školu, můžu si vybrat, co chci, ale všechno mi taky nedovolí. Nechtějí mě prý rozmazlovat. (úsměv).*

Anička: *Doma si můžu hrát, s čím chci, naši mi nic nezakazují, jen bych se chtěla dívat častěji na televizi, ale to nemůžu, protože se rodičům nelíbí pořady, které v televizi*

---

⁹⁴ Srov. Kol. autorů. *Efektivní komunikace v interkulturním prostředí*. [online]. [cit. 2014-04-03].

jsou. (krátká pauza) Chtěla bych chodit na to tancování, ale maminka mi to nechce dovolit, protože je to moc drahé a říká, že bych pak neměla čas na učení a flákala bych školu.

Součástí této kategorie byla i otázka, co respondenti dělají s rodiči, když mají volno. Jeden z dotazovaných, Ondřej uvedl, že s rodiči nedělají nic. Jeho odpověď nás opět usvědčila v tom, že se mu rodiče nevěnují, nemají na něj čas a mnohdy ani nevědí, co Ondra dělá. Na druhou stranu ale může jít jen o vytíženost prací Ondrových rodičů. Tři ze čtyř respondentů uvedli, že přestože rodiče pracují, tak se svým dětem ve volném čase věnují a jedou i na nějaký výlet.

Anička: Když je venku škaredě, tak hrajeme společenský hry, nebo jedeme k dědovi a babičce. Ale někdy jedeme i na výlet, třeba na nějaký hrad (úsměv), (krátká pauza). A jednou jsme byli na výletě v lanovém centru a to se mi moc líbilo (úsměv).

Tomáš: Někdy jedeme na výlet, třeba do lesa. Nebo jdeme na Hostýn.

Petra: Rodiče hodně pracují, ale když je volno nebo prázdniny, tak jezdíme do aquaparku.

Diskuze:

Volnočasové aktivity, které rodiče u svých dětí podporují, jsou zajímavou kategorií. Z výsledků nám vyšlo, že rodiče velmi dbají na to, aby se jejich děti učili, a učení hraje hlavní roli, co se volnočasových aktivit týče. Většina z respondentů v rozhovoru potvrdila, že nejdůležitější je naučit se probíranou látku do školy, napsat si úkoly a až poté následuje volný čas. Vietnamští rodiče kladou na své děti vysoké nároky, protože chtějí, aby se jejich děti měly v budoucnu dobře a získaly mnoho pracovních příležitostí.⁹⁵ Naproti tomu ale mnoho vietnamských rodičů tráví neúměrné množství času v práci. V tomto důsledku mnohdy rodiče nedohlíží na výchovu a volný čas svých dětí, což se začíná negativně projevovat u zmíněného respondenta Ondřeje, který ze školy nosí domů špatné známky. Ve volném čase vietnamských dětí se jim jejich rodiče většinou snaží věnovat, jezdí na výlety nebo hrají společenské hry. Ve výsledku ale i děti samy uvedly, že rodiče často a hodně pracují a na děti jim nezbývá tolik času. Vietnamští rodiče mnohdy dávají své děti na hlídání k tzv. českým tetám, kvůli velkému pracovnímu vytížení.⁹⁶

---

⁹⁵ Srov. Kol. autorů. Efektivní komunikace v interkulturním prostředí. [online]. [cit. 2014-04-07].

⁹⁶ Srov. Česká televize. *Ta naše povaha česká. Zlaté ručičky vietnamské.* [online], 2011. [cit. 2014-04-10].

7.4 VOLNÝ ČAS S KAMARÁDY

V kategorii volného času s kamarády jednotlivých respondentů jsme zjistili, jak tráví vietnamské děti svůj volný čas se svými kamarády, jestli jsou kamarádi dotazovaného Vietnamci, nebo žáci české národnosti a zda mají kamarády ve škole nebo třeba v místě jejich bydliště. Všichni čtyři respondenti uvedli, že mají kamarády české národnosti, pouze Ondřej má kamarády i v řadách mladých Vietnamců. Všichni dotazovaní uvedli, že svůj volný čas tráví s kamarády.

Anička: S kamarádkami se většinou vidíme každý den, jen když je další den ve škole písemka, tak se nevidíme, protože jsme doma a učíme se.

Ondřej: Když je venku pěkně, tak jo, ale jinak hraju spíš na počítači.

Respondenti tohoto výzkumu uvedli, že mají kamarády jak ve škole, tak i v okolí svého bydliště. Dotazovaný Ondřej sdělil, že má pár kamarádů ze školy, ale jinak spíše v místě bydliště. Respondentka Anička má kamarádky ve škole, protože s nimi chodila i do mateřské školy, tudíž se znají dlouho. Tomáš má kamarády jak ve škole a v místě bydliště, tak i v jiné části města a Petra se kamarádí se spolužačkami ze školy, ale má přátele i v Atlase, kam chodí tancovat.

Diskuze:

Vietnamské děti v tomto výzkumu se hlavně kamarádí s dětmi české národnosti, což hodnotíme kladně, převážně z důvodu integrace. Mladé Vietnamce české děti ve škole berou přirozeně, jedna dotazovaná zmínila i lehký obdiv ze strany spolužáků. Jediný respondent, Ondřej, uvedl, že má kamarády i z řad Vietnamců, podle nás je to dáno věkem. Čím je dítě starší, tím více pátrá po vlastních kořenech, hledá svou osobnost a je možné, že se snaží blíže poznat i svou kulturu, ze které pochází. Tím pádem může začít navštěvovat různá etnická společenství, kde poznává více své etnikum, kulturu, jazyk a nejrůznější zvyky.⁹⁷ Proto se odvažujeme tvrdit, že do určitého věku jsou děti rády za české kamarády, ale ve starším věku chtějí poznat zemi, ze které pochází, a proto si v rámci komunit najdou i vietnamské kamarády.

---

⁹⁷ Srov. Středisko náhradní rodinné péče. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. [online]. [cit. 2014-04-10].

7.5 SHRNUÍ PŘÍPADOVÉ STUDIE

Předmětem našeho výzkumu byly vietnamské děti navštěvující základní školy ve městě Přerově. Tyto děti mají mezi 9 – 15 roky. Vybrali jsme si čtyři respondenty, kterými jsou Anička, Petra, Tomáš a Ondřej. U všech dotazovaných nebyl problém s porozuměním, neboť uměli velmi dobře česky.

V tomto výzkumu jsme dospěli k mnoha zajímavým výsledkům, které se budeme snažit shrnout. Výzkum jsme rozdělili do čtyř hlavních kategorií, ke kterým jsme došli na základě analýzy rozhovorů. Tyto části jsme se snažili interpretovat v souvislosti s volným časem a integrací cizinců. Chtěli jsme zjistit převážně to, jak vietnamské děti tráví svůj volný čas, což bylo zároveň hlavním tématem tohoto výzkumu.

První kategorie případové studie se týkala bydliště respondentů, neboť jsme předpokládali, že prostředí může hrát důležitou roli pro výběr volnočasových aktivit. Respondenti tohoto výzkumu bydlí ve městě Přerově, mají kamarády v řadách dětí české národnosti a někteří také navštěvují kroužky nabízené organizacemi pro volný čas.

Druhá část je věnována volnému času a koníčkům vietnamských dětí. Ve zmíněném městě je mnoho organizací, které nabízí různé kroužky a zájmové aktivity. Dotazovaná Petra uvedla, že navštěvuje Středisko volného času Atlas, kam chodí tancovat. Tomáš i Petra sdělili, že chodí do kroužků pořádaných školou. Co se volného času týče, chlapci respondenti hrají nejčastěji různé počítačové hry, zatímco dívky rády tancují, malují a tráví volný čas s kamarádkami.

Vietnamští rodiče své děti velmi podporují v tom, aby se učily do školy a měly dobré známky. Je to dáno kulturními specifiky Vietnamců, kteří udělají vše proto, aby se jejich dítě mělo v budoucnu dobře. Vietnamské děti mají volný výběr svých koníčků. Součástí této kategorie bylo i to, co dělají děti se svými rodiči, když mají volno. Tři ze čtyř respondentů uvedli, že jedou na nějaký výlet. Jeden dotazovaný, Ondřej zmínil, že jeho rodiče mají moc práce, tudíž nikam nejezdí.

Vietnamské děti v Přerově tráví svůj volný čas se svými kamarády, které mají jak ve škole, tak i mimo školu, třeba v okolí jejich bydliště. Volnočasové kroužky a volný čas s kamarády dětí majority jsou velmi významné pro lepší integraci vietnamských dětí.

Závěry, ke kterým jsme dospěli, by bylo možné použít jako východiska pro další výzkum, např. kvantitativně orientovaný, což by bylo možné provést několika způsoby. Mohli bychom vzít větší vzorek respondentů v této komunitě, anebo bychom s větším vzorkem pracovali v souvislosti s několika městy, čímž bychom mohli srovnat volný čas Vietnamců v Přerově s volným časem těchto cizinců v jiném městě, popřípadě městech.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zaměřit se na trávení volného času dětí Vietnamců ve městě Přerově. Respondenti v tomto výzkumu byli žáci základních škol v uvedeném městě a jejich věk je mezi 9 – 15 roky. Zejména aktivní trávení volného času s vrstevníky vede k lepší integraci těchto dětí do české společnosti.

V první části této bakalářské práce jsme se věnovali teorii, jejímž cílem bylo objasnit určité pojmy, přiblížit vietnamskou komunitu nejen z pohledu historie příchodu do České republiky, ale i kulturními specifiky Vietnamců. Důležitou roli v této části hrála migrace a integrace těchto přistěhovalců do českého prostředí a v neposlední řadě také kapitola o volném čase.

Praktickou část jsme zpracovali jako případovou studii čtyř vietnamských žáků. Pomocí dat získaných z rozhovorů jsme si stanovili čtyři hlavní kategorie, které jsme následně analyzovali. První část se týkala bydliště respondentů, jakožto vhodnému prostředí pro volný čas, další kategorie byla zaměřena na volnočasové aktivity dětí, a to zejména na kroužky navštěvované ve škole a koníčky mimo školu, popřípadě v zájmové organizaci. Třetí kategorií byly aktivity podporované rodiči, z čehož jednoznačně vyplynulo, že vietnamští rodiče vedou své děti k přípravě do školy a poslední část jsme věnovali volnému času s kamarády.

POUŽITÁ LITERATURA

BOSSWICK, W., HUSBAND, CH. *Comparative European Research in Migration, Diversity and Identities*. University of Deusto: Bilbao, 2005. ISBN 84-7485-972-7.

BUDILOVÁ, L. - HIRT, T. a kol. *Policista v multikulturním prostředí: Informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Varianty, 2005. ISBN 80-903510-1-8.

DRBOHLAV, D. et. al. *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1.

DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů. Česko v evropském kontextu*. Univerzita Karlova Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-1552-3.

HENDL, JAN. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

CHVOJKOVÁ, P. *Pro či proti integraci? Problematika povinné zkoušky z češtiny pro udělení trvalého pobytu v kontextu integrace cizinců v ČR*. In *Kultura - média – komunikace*. Sv. II. Olomouc: Univerzita Palackého, Centrum kulturních, mediálních a komunikačních studií, 2009. ISSN 1804-0365

Informace z Krajského úřadu Olomouc.

KRATOCHVÍLOVÁ, Emilia. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučování v pedagogické teorii a v praxi*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2004. ISBN 80-2231-930-9.

KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. ISBN 978-80-85394-72-6

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7357-423-6.

POŘÍZKOVÁ, H. *Privilegování „druzí“ aneb sociální integrace cizinců z vyspělých zemí*. In RÁKOCZIOVÁ, M.; TRBOLA, R. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: SLON, 2009. ISBN 978-80-7419-023-0.

PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova. Příručka (nejen) pro učitele*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-866-2

PRŮCHA, JAN. *Multikulturní výchova: teorie-praxe-výzkum*. Praha: ISV nakladatelství, 2001. S. ISBN 80-85866-72-2.

SRB, J., BARTOŇKOVÁ, M. A kol. *Cizinci v České republice*. Praha: Český statistický úřad: 2008. ISBN 978-80-250-1836-1.

ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

ŠVARŤÍČEK, R., - ŠEĎOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Česká televize. *Ta naše povaha česká. Zlaté ručičky vietnamské*. [online], 2011. [cit. 2014-04-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1100627928-ta-nase-povaha-ceska/411235100011010-zlate-rucicky-vietnamske/>>

Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců*. [online]. 2012, [cit. 2013-11-22]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu>.

Český statistický úřad. Cizinci: Vzdělávání. [online]. 2013, [cit. 2013-10-19]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_vzdelavani>.

Čeština pro cizince. Informace o zkoušce z českého jazyka. [online]. 2013, [cit. 2013-11-25]. Dostupná z WWW: <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=informace-o-zkousce-2&hl=cs_CZ>.

Člověk v tísní. *Přerov*. [online], [cit. 2014-04-09]. Dostupný z WWW:<<http://www.clovekvtisni.cz/cs/socialni-prace/olomouc/mikro/prerov-1>>

Dlažka. *Klub Dlažka*. [online], 2013, [cit. 2014-04-02]. Dostupný z WWW:<<http://www.dlazka.cz/>>.

KOCOUREK, J. Vietnamci v ČR. In: Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové) Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 57. Dostupný z WWW: <http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/247_SS_06_10.pdf>.

Kol. autorů. Efektivní komunikace v interkulturním prostředí. [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupný z WWW:<http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/publications_12_1.pdf>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha: Čihák Tisk, 2002. Dostupný z WWW:<<http://aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Azyl. [online]. 2011, [cit. 2013-11-23]. Dostupný z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-migrace-a-integrace-azyl.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Azyl: Pobyt cizince v azylových zařízeních. [online]. 2012, [cit. 2013-11-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-migrace-a-integrace-azyl.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Dlouhodobý pobyt. [online]. 2010, [cit. 2013-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx>>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Integrace. [online]. 2013, [cit. 2013-08-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Migrace. [online]. 2010, [cit. 2013-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Terminologický slovník. [online]. 2010, [cit. 2013-09-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>>.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Obecné informace. [online]. 2010, [cit. 2013-08-22]. Dostupný z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince>.

Statutární město Přerov. *Poloha města*. [online], [cit. 2014-03-24]. Dostupný z WWW:<<http://www.prerov.eu/cs/o-prerove/poloha-mesta.html>>.

Národní institut dětí a mládeže. *Hodnotové orientace dětí ve věku 6-15 let*. [online], 2011, [cit. 2014-04-03]. Dostupná z WWW:<<http://userfiles.nidm.cz/file/KPZ/KA1-vyzkumy/zz-hodnotove-orientace-deti-ve-veku-6-15let.pdf>>

Statutární město Přerov. *Sport ve městě*. [online], [cit. 2014-03-24]. Dostupný z WWW:<<http://www.prerov.eu/cs/o-prerove/sport-ve-meste/>>.

Středisko náhradní rodinné péče. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. [online]. [cit. 2014-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.nahradnirodina.cz/files/File/pruvodce_NRP_2010.pdf>

Středisko volného času Atlas a Bios. *Nabídka kroužků*. [online], [cit. 2014-04-02]. Dostupný z WWW:<<http://www.svcatlas-bios.cz/>>

Školský zákon. [online]. 2011, [cit. 2013-10-08.] Dostupný z WWW:<<http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>>.

TJ Spartak Přerov. *Home*. [online], 2008, [cit. 2014-04-02]. Dostupný z WWW:<
<http://www.tjsparkprerov.cz/>>

VÁGNEROVÁ, M. *Sociokulturní problémy a odchylky v chování: Obecná charakteristika rodin z čínské a vietnamské komunity*. [online], [cit. 2014-04-04]. Dostupný z WWW:<
<http://turbo.cdv.tul.cz/mod/book/view.php?id=3479&chapterid=4491>>

Vláda ČR. Koncepce integrace cizinců. [online]. 2012, [cit. 2013-09-12]. Dostupný z WWW:
<[http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/0E0030F05E/\\$File/USNESEN%C3%8D_VL%C3%81DY_%C4%8CR_ze_dne_4.1.2012_%C4%8D._6_k_Postupu_p%C5%99i_realizac.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/0E0030F05E/$File/USNESEN%C3%8D_VL%C3%81DY_%C4%8CR_ze_dne_4.1.2012_%C4%8D._6_k_Postupu_p%C5%99i_realizac.pdf)>.

Vláda České republiky. Koncepce integrace cizinců. [online]. 2013, [cit. 2013-11-25]. Dostupný z WWW:< <http://www.cizinci.cz/files/clanky/988/Postup.pdf>>.

Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 2013, [cit. 2013-11-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>>

ZUBEK, P. Vietnam: Lidé a jejich život. [online]. 2012, [cit. 2013-08-26]. Dostupný z WWW: < <http://www.bajkor.cz/view.php?cisloclanku=2012052301>>.

PŘÍLOHY

Rozhovor s Petrou

1. Tak Pet'o, kolik máš roků?

12

2. Který ročník navštěvuješ?

Šestou třídu

3. Kde bydlíš?

S maminkou a tatínkem jsme se přestěhovali do ČR, když mi byly 3 roky a teď bydlíme v Přerově v paneláku u Bečvy.

4. A co říkáš na město Přerov?

Hm...je to malý město (smích), u baráku máme pěkný hřiště, ale někdy jezdíme s rodičema do Olomouce do aquaparku a tam se mi líbí. Taky v Přerově je jenom malej bazén. Jinak...by se mi líbilo bydlet někde u moře (smích)

Já: Jo, to mě taky (úsměv)

5. A Líbí se ti v Přerově, nebo bys raději chtěla bydlet ve větším městě?

No...jo, líbí se mi tady. Ve velkém městě bych se ztratila. (smích)

6. Pet'o a jaké máš koníčky?

Já ráda tancuju a chodím s kamarádkami ven, taky ráda maluju a jezdím na kole. Na bruslích nejezdím, rodiče mi je nekoupili, ale chtěla bych se na nich naučit jezdit. Ještě strašně ráda plavu a jednou bych chtěla plavat jako ti lidi v televizi (úsměv).

7. A co děláte s kamarádkami, když jste venku?

No,...někdy chodíme jen tak po městě. Ale když je pěkně, tak jsme na hřišti a hrajeme míčové hry, nebo tancujeme. To se potom na nás lidi dívají. (úsměv). A v létě chodíme s kamarádkama na bazén plavat a jezdíme na tobogánu.

8. A jak trávíš svůj volný čas?

Když mám volno tak si buď dělám úkoly do školy anebo pomáhám rodičům v obchodě, (krátká pauza) ale maminka mi to moc nechce dovolit, dovoluje mi jenom porovnávat pověšené oblečení. Nebo si maluju a dělám svoje koníčky. Hlavně tancuju. Tancuju doma a chodím i tancovat do Atlasu.

9. A jaký styl tancuješ?

Do teď jsem tančila disco, ale od teď jsem začala chodit na hip-hop. Ten mě baví víc. (úsměv)

10. Navštěvuješ i nějaké kroužky ve škole?

Chodím na výtvarku...jinak ve škole ne.

11. Peťo a k jakým aktivitám tě rodiče vedou?

Hm...rodiče chtějí hlavně, abych se dobře učila a měla všechno v pořádku do školy, a podporují mě v tanci.

12. Co děláte s rodiči, když máte volno, třeba o víkendu?

Rodiče hodně pracují, ale když je volno nebo prázdniny, tak jezdíme do aquaparku.

13. A které aktivity si smíš vybrat sama?

Ve škole si můžu vybrat, kterej kroužek chci. Po škole mi dovolí tancování. Ale všechno mi taky nedovolí. Nechtějí mě prý rozmazlovat. (úsměv)

14. A chtěla bys dělat nějaký jiný koníček, ale rodiče ti jej nedovolí?

Ne, já ráda tancuju a to mi dovolují.

15. Trávíš svůj volný čas s kamarády?

Jo trávím, když je teplo tak jezdíme na kole a chodíme plavat nebo se s kamarádkami setkávám v Atlase při tančení.

16. Kterí kamarádi to jsou? (ze školy, v místě bydliště,..).

Hlavně se bavím s holkama ze školy, anebo z paneláku, ale tam je jenom jedna holka, která je stejně stará jako já, ostatní jsou starší, tak se s nimi nebavím. A ještě mám kamarádky v tančení.

17. A jsou tví kamarádi vietnamské nebo české národnosti?

České

18. Popiš mi svůj den po ukončení školy.

No..přijdu dom většinou kolem pul 3, tak se najím a abych měla vše hotové na další den nachystám se na další den do školy a napíšu si úkoly, ale pokud je venku teplo tak si píšu úkoly až večer. Někdy jdu k mamince a tatínkovi do obchodu a někdy do tančení. Tam chodím v pondělí, středa, pátek. Chodívám s holkama ven. Každý den mám trochu jiný. Maminka je někdy doma a někdy je v obchodě, a když potřebuje pomoct tak ji s něčím pomůžu. Máme doma počítač, takže někdy na něm bývám, někdy na něm dělám i úkoly. Spát chodívám kolem půl desáté.

Tak Peťo, děkuju moc za rozhovor.

Rozhovor s Tomášem

1. Kolik máš roků, Tome?

11 roků

2. A který ročník navštěvuješ?

6. třídu

3. Kde bydlíš?

V Přerově

4. Co říkáš na město Přerov?

...Nevím, co bych řekl...mám tu kamarády.

5. Takže se ti líbí v Přerově, nebo bys raději bydlel v nějakém větším městě?

Ano, líbí.

6. Jaké máš koníčky?

Mám rád ježdění na kole, ale moc nikam nejezdím, spíš bývám doma.

7. Jak trávíš svůj volný čas?

Doma, (krátká pomlka) nebo když mám kamaráda na gymplu, tak já s ním chodívám ven.

8. A co děláte, když jste venku?

Povídáme si, jaký to tam je, nebo on se mě zeptá, jaké známky mám tady.

9. A kolik má roků tvůj kamarád?

Tak jako já, 11.

10. K jakým aktivitám tě rodiče vedou?

Oni chtějí, abych se dobře učil a mohl jít potom na gympl.

11. Co děláte s rodiči, když máte volno, třeba o víkendu?

Někdy jedeme na výlet, třeba do lesa. Nebo jdeme na Hostýn.

12. Které aktivity si smíš vybrat sám?

Aktivity si můžu vybírat sám, ale nejraději mám kolo.

13. A ve škole navštěvuješ nějaké kroužky?

Ano, počítačový kroužek, protože mě to baví.

14. A hraješ nějaké hry i doma na počítači?

Ano, (krátká pauza) nejraději tanky a strategický hry.

15. Tome a trávíš svůj volný čas s kamarády?

Ano, protože doma sám nevím, co mám dělat. (úsměv)

16. Kteří kamarádi to jsou? (ze školy, v místě bydliště,..)

Ze školy, ale i u nás na sídlišti mám kamarády, ale někteří kamarádi bydlí i ve městě blízko náměstí

17. Jsou tví kamarádi vietnamské nebo české národnosti?

české

18. Popiš mi svůj den po ukončení školy

Přijdu domů a koukám se na televizi (krátká pauza) nebo se začnu učit, dělám úkoly, (krátká pauza) protože rodiče mi nedovolí hrát v normální den na počítači, můžu hrát jen o víkendu.

19. A máš nějaké sourozence?

Ano, sestru

20. A hrajete si se sestřičkou spolu?

No ona si se mnou moc nehraje, hraje si s panenkama a to mě nebaví.

Tome to je všechno, děkuju za rozhovor.

Rozhovor s Aničkou

1. Tak Aničko, kolik máš roků?

9

2. Který ročník navštěvuješ?

Čtvrtou třídu

3. A kde bydlíš?

S maminkou a tatínkem v Přerově v bytě.

4. Co říkáš na město Přerov?

Líbí se mi, že tady mám kamarádky. Jinak to je pěkný město.

5. A líbí se ti v Přerově, nebo bys raději bydlela na vesnici, nebo naopak v nějakém větším městě?

Líbí se mi tady.(krátká pauza) Ale jednou jsme byli s rodinou na výletě v Praze a tam se mi taky líbilo. Ale tady mám kamarádky, takže se mi víc líbí tady.

6. A teď se tě Aničko zeptám jaké máš koníčky?

Ráda chodím s kamarádkama ven, nebo jsme u nás doma a posloucháme písničky nebo si vymýšlíme tanečky. (krátká pauza) Koníčky jinak žádné nemám, ani do žádného kroužku nechodím, ale bavilo by mě chodit tancovat do Atlasu v Přerově.

7. A co ráda tancuješ? Jaký styl?

No, nejraději asi disco. Líbí se mi, že to je rychlý a mají pěkný kostýmy. (úsměv)

8. A rodiče ti nedovolí, abys chodila tancovat?

Já jsem se je snažila přemluvit, ale rodiče chtějí, abych měla dobré známky ve škole. Takže se snažím se doma učit, aby mi to dovolili.

Já: Ale ty jsi určitě šikovná, a když tě tancování baví, tak ti to rodiče dovolí.

A: Já doufám, že jo. (úsměv)

9. Jak trávíš svůj volný čas?

Ve volném čase jsem buď doma a učím se, nebo jsem s kamarádkama na hřišti, kde si hrajeme. Občas můžeme být i u nás. Ráda si taky maluju nebo navlíkám perličky a tvořím korálky.

10. A co děláte s kamarádkami, když jste venku?

Chodíme na hřiště na průlezky, nebo hrajeme vyvolávku. Ale taky skáčeeme gumu, to mě baví. (úsměv)

11. K jakým aktivitám tě rodiče vedou?

Musím se doma hodně učit, protože naši chtějí, abych měla samé dobré známky a abych pak mohla jít na nějakou školu. (krátká pauza) Taky se doma musím starat o mladšího brášku, když jsou naši v práci, tak ho musím hlídat.

12. A kolik má bráška roků?

7

13. A hrajete si spolu?

No... moc ne. On je pořád na počítači nebo si hraje s kamarádama před barákem.

14. Co děláte s rodiči, když máte volno, třeba o víkend?

Když je venku škaredě, tak hrajeme společenský hry, nebo jedeme k dědovi a babičce. Ale někdy jedeme i na výlet, třeba na nějaký hrad (úsměv). (krátká pauza) A jednou jsme byli na výletě v lanovém centru a to se mi moc líbilo. (úsměv)

15. A které aktivity si můžeš vybírat sama?

Doma si můžu hrát, s čím chci, naši mi nic nezakazují, jen bych se chtěla dívat častěji na televizi, ale to nemůžu, protože se rodičům nelíbí pořady, co v televizi jsou. (krátká pauza) Chtěla bych chodit na to tancování, ale maminka mi to nechce

dovolit, protože je to moc drahé a říká, že bych pak neměla čas na učení a flákala bych školu

16. Trávíš svůj volný čas s kamarády?

S kamarádkami se většinou vidíme každý den, jen když je další den ve škole písemma, tak se nevidíme, protože jsme doma a učíme se.

17. A které kamarádky to jsou? (ze školy, v místě bydliště apod.)

Jsou to kamarádky ze školy, ale chodila jsem s nimi i do školky, takže už se známe strašně dlouho. (úsměv)

18. Jsou tví kamarádi vietnamské nebo české národnosti?

Kamarádky jsou Češky, já jsem ve třídě jediná Vietnamka, ale nevadí mi to, holky mi někdy závidí moje vlasy a říkají mi, že jsou pěkné. Nestalo se mi, že by se se mnou kvůli tomu někdo nebavil nebo tak,... já sama sebe беру taky jako Češku, akorát trošku jinak vypadám. (úsměv)

19. Popiš mi svůj den po ukončení školy.

Většinou vyzvedávám bráchu z družiny, takže jdeme domů spolu. Doma nám maminka nechává jídlo, takže ho akorát ohřeju v mikrovlnce a s bráchou se společně najíme. Hm...maminka nechce, abysme chodili do školní jídelny, raději nám vaří sama, protože vaří úplně jiné jídlo, než jaký se vaří ve škole. Když se s bráchou najíme, tak si musím jít udělat úkoly, protože pak přichází maminka a zkontroluje mi je a teprve pak můžu jít s holkama ven, nebo musím hlídat dál bráchu doma podle toho, kolik má mamka práce. Ale i když někdy musím zůstat doma a hlídat bráchu, tak můžou kámošky přijít ke mně a jsme u nás a to je ještě lepší než venku, protože si můžeme pustit písničky nebo se dívat na internet nebo tak.

Aničko, děkuju za rozhovor.

Rozhovor s Ondřejem

1. Ondro, kolik máš let?

15 let

2. Který ročník navštěvuješ?

Chodím do 9. třídy

3. A kde bydlíš?

V Přerově

4. Co říkáš na město Přerov?

Jo, je to tu fajn, s kámošema chodíme do Michalova na vod'ára. Ale je škoda, že tady není víc diskoték (smích).

5. A ty už chodíš na diskotéky? (úsměv)

Jo, chodíme s kámošema, jsou tam pěkný holky (smích), ale je škoda, že mi ještě neprodají alkohol. Ale kámoši mi ho vždycky koupí (smích)

6. A víš o tom, že je alkohol přístupný až od 18 let?

Jo, vím, ale zatím mě nechytli, tak co. (smích)

7. A jsi rád, že bydlíš ve městě, nebo bys raději bydlel na vesnici?

Nikdy jsem na vesnici nebydlel, takže nevím. Ale město mám rád. (úsměv)

8. Jaké máš koníčky?

LoLko, fotbal, diskotéky a kámoše

9. A Lolko je nějaká počítačová hra?

Jo, to je taková bojová strategie. (úsměv)

10. A fotbal hraješ závodně, nebo jen tak s kamarády?

Chvilku jsem hrál závodně (krátká pauza) asi 2 roky. Ale teď už nehraju a s klukama si chodíme zahrát občas na hřiště u baráku.

11. Jak trávíš svůj volný čas?

Ve volném čase hraju PC hry, nebo jsme s kámošema venku

12. A co děláte s kamarádkami venku?

Chodíme na vod'ára, za holkama, v pátek na diskotéku a občas si zahrajem fotbal.

13. K jakým aktivitám tě rodiče vedou?

U učení, abych měl dobrý známky ve škole. Ale mě se učit moc nechce (smích)

14. A jak ti jde škola?

Moc ne, mám čtyřky, protože mě to nebaví. Dostávám pořád poznámky.

15. Které aktivity si smíš vybírat sám?

Sporty a nejraději hraju fotbal. Jiný sporty moc rád nemám. Jinak žádný zájmy nemám. Naši jsou pořád v práci, takže si dělám, co chcu (smích)

16. Co děláte s rodiči, když máte volno, třeba o víkendu?

Nic...

17. Trávíš svůj volný čas s kamarády?

Když je venku pěkně, tak jo, ale jinak hraju na počítači

18. Kterí kamarádi to jsou? (ze školy, v místě bydliště apod.)

Pár kamarádů mám ve škole, jinak v okolí baráku

19. Jsou tví kamarádi vietnamské nebo české národnosti?

Oba, ale spíš české

20. Popiš mi svůj den po ukončení školy.

Po dostání vysvědčení jsem šel domů a oslavovali jsme, že jsem prošel (smích).

Pak jsem hrál na počítači hry a potom jsem šel oslavovat s kámošema na diskotéku.

21. Takže hráváš na počítači celý den?

Když je pěkně tak jdu ven s klukama, ale jinak jo.

22. A rodiče ti to dovolí? Nevadí jim to?

No oni většinou chodí domů až večer z práce, takže neví o tom, co dělám (úsměv).

Ondro to je všechno, děkuju za rozhovor.